Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subotica, mart 2019. - Godina XV - Broj 165 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

Nacionalni praznik Bunjevaca

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Subotica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subotica na bunjevačkom"

Radio Subotica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

„Radio Spektar"

Treći program Radio Novog Sada (100 MHz) petkom od 14,15 sati

Slušajte „Bunjevački radio"

www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio-televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan Velikog prela*

23. februar, *Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita*

15. avgust, *Dan Dužijance*

25. novembar, *Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena*

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine
Godina XV Broj 165
Mart 2019.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Mirko Bajić

v.d. glavnog i odgovornog urednika „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Stanislava Lutkić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)
Boris Bajić (sekretar Redakcije)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Milan Stepanović, Nikola Ostrogonac, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Nikola Stantić

Naslovna strana:
Nacionalni praznik Bunjevaca

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Nakon „Dana Velikog prela", bunjevačka zajednica je proslavila još jedan nacionalni praznik „Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine – 23. februar". Kako je to i običaj, bila je to prilika da se podnese kratak izvištaj o radu u protekli godinu dana, a najveći dio ove proslave rezervisan je za nagrađivanje oni koji su našoj zajednici doprineli svojim radom. Bilo je to emotivno veče, obiluženo najvridnijim priznanjom koje je uručeno Zvonku Bogdanu, al i drugim vridnim priznanjima koje dodiljiva Savit.

Na kraju je, ko finale proslave, pridstavljeno značajno izdanje – Ričnik bački Bunjevaca, koje je upotpunjeno i Gramatičkim i pravopisnim priručnikom koji će bit osnova za dalji rad na pitanjima jezika Bunjevaca.

Dan prija, održana je i naučna tribina posvećena bunjevačkom jeziku. Prisutni su mogli čut šta drugi misle o bunjevačkom, al i šta o bunjevačkom mislimo mi sami. Priporuka lingvista je da bunjevački nigujemo, kako kažu, ko „jezik srca", al i da znamo jezik većine kojeg koristimo u javnoj korespodenciji, ko „jezik razuma".

Koji god jezik koristimo, pa i kaki strani kad smo van Srbije, moramo poštivat pravila tog jezika. Zato, ako pazimo kako divanimo srpski, engleski, mađarski..., zašto jednako ne pazimo kad divanimo bunjevački? Zato i sa ovog mista pozivamo sve one koje u svojem radu imaje edukativni karakter, a pogotovo učitelje, zaposlene u medijima, članove Savita... da posebno obrate pažnju na nigovanje bunjevačkog. Jel, loše naučeno se teško iskorenjiva!

Strana 4-6

Strana 7

Strana 9

Strana 11

Strana 16-17

Strana 19

Sadržaj

4-6
Pridstavljen Ričnik bački Bunjevaca
7
Medijska strategija – ozbiljan zalogaj
9
Više sridstava u 2019. godini
11
Priznanje i za Bunjevce
12
Direktan napad na prava
16-17
Bunjevački – jezik srca
19
Debo četvrtak
20-21
Slikar vojvođanskog neba
28
Derbi i ove godine u Subotici

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

OBILUŽENO 16 GODINA POSTOJANJA NACIONALNOG SAVITA BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Pridstavljen Ričnik bački Bunjevaca

Svečanom sidnicom u Plavoj sali Gradske kuće u Subotici, Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine proslavio je drugi u nizu nacionalni praznika Bunjevaca „Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine – 23. februar".

Svečana sidnica počela je podnošenjom Izvištaja o radu NSBNM-a za poslidnji godinu dana. Druga tačka bila je rezervisana za dodilu posebni priznanja koja su prija nikoliko godina ustanovljena od strane Savita, a dodiljivaje se za poseban doprinos u nikoliko oblasti. Treću tačku Dnevnog reda, al i nacionalni praznik, obilužilo je pridstavljanje Rečnika bačkih Bunjevaca (Ričnika bački Bunjevaca) u izdanju Matice srpske, te Gramatičkog i pravopisnog priručnika bunjevačkog jezika, čiji je izdavač Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine.

Branko Pokornić, Suzana Kujundžić Ostojić i Nikola Babić

– Tokom protekle godine, posli izbora za nacionalne savite nacionalni manjina, oformili smo četvrti saziv Savita. Prošle godine usvojen je i nov Zakon o nacionalnim savitima i nacionalnim manjinama u čijem smo pripravljanju uzeli učešće, a godinu smo ispratili objavom u Prosvetnom glasniku da je izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture preimenovan u bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture. Odobreni su i planovi i programi za izučavanje izbornog predmeta u sridnjim škulama, a nuz to, iz štampe je izašo i Ričnik bački Bunjevaca kojeg smo dugo čekali. Nema situacije, riči i stvari u bunjevačkom jeziku koja se ne nalazi u njemu. Takođe, završili smo Gramatički i pravopis-

NIKAD OVOLIKO EMOCIJA

– Za sedamdeset godina od svog prvog nastupa bilo je odgovorniji trenutaka što se tiče publike i muzike, al nikad nisam doživio toliko emocija u poslidnji pedesetak godina, ko večeras. Kad sam se počo bavit ovim nisam ni sanjo da će moj put od Baje, Sombora i Subotice, kojeg sam prošo brezbroj puti, urodit ovakim plodom. U svemu što sam napiso samo sam izrazio svoje emocije, trudio sam se da ostavim uspominu na one kod koji sam odrasto i koji su od mene napravili ono što jesam – divani Zvonko Bogdan, dobitnik posebnog priznanja „Ivan Antunović".

VELIČANSTVENO VEČE

Prvi pridsidnik Bunjevačkog nacionalnog savita bio je Nikola Babić. On je i dalje aktivan, a u četvrtom sazivu Savita je na mistu podpridsidnika.

– Bilo je ovo veličanstveno veče, podsitio sam se na dane osnivanja Savita, i onda nisam ni mogo pomislit da ću doživit jedno ovako veče. Da ćemo moć nagradit pojedince koji su tušta uradili. Tušta je urađeno i u proteklim godinama u radu Savita, a posebno su vridni pomaci na polju obrazovanja i jezika. Bilo je teško počet, bili smo zajednica, a nismo imali priznat jezik, nije bilo bunjevačkog u škulama, nije bilo medija. Danas možemo kazat da smo radom, a nije bilo uvik lako, stigli do priznatog jezika u Srbiji, što Bunjevci nikad nisu imali – podvuko je Babić.

Suzana Kujundžić Ostojić i Miroslava Babić

ni priručnik za bunjevački jezik koji zahtiva još tušta rada, poput onog na Ričniku, al će, zasad, on bit dovoljan za pridavače i novinare koji se služe bunjevačkim jezikom, ko osnova za dalji rad i određen standard bunjevačkog jezika. U narednom periodu očekiva nas poso oko izbornog predmeta za sridnje škule. Logično bi bilo, s obzirom na to da imamo izborni predmet za buduće pridavače na Pedagoškom fakultetu, etno-kulturna istorija Bunjevaca, kad bi u narednom periodu imali lektorat za bunjevački i na univerzitetskom nivou – kazala je tom prilikom pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzana Kujundžić Ostojić**.

Prisutne je u ime lokalne samouprave i gradonačelnika Subotice **Bogdana Labana** pozdravila i praznik čestitala **Miroslava Babić**, članica Gradskog vića zadužena za oblast kulture, a čestitkama su se pridružile pridstavnice Ministarstva prosvite, nauke i tehnološkog razvoja i Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne zajednice.

– Nacionalna šarolikost Subotice je deo njene istorije, kao i Bunjevci koji su ostavili i ostavljaju svoj trag u stvaralaštvu. Najnam je dala prava koja nismo imali od 1945. godine, a to nam je pomoglo da dobijemo nove mlade književnike, novinare i medije, učitelje i udžbenike. Sve su to, nuz izučavanje bunjevačkog jezika, velike pobide i ponosna sam na sve ono što smo dosad uradili.

ZNAČAJNO PRIZNANJE

Nevenka Bašić Palković je istakla da joj je posebno drago što je nagrađena priznanjom koje nosi ime Mare Đorđević Malagurski.

– Ona je dala velik doprinos u oblasti književnosti i etnologije Bunjevaca, a bila je med malobrojnim ženama delegatima na Velikoj narodnoj skupštini. Istaživala sam je tokom rada u Gradskom muzeju i Gradskoj biblioteki, a bila je to žena koje je pokrenila velike stvari u Subotici i koja je posvetila cio svoj život radu na pitanjima bunjevačke kulture. Što se rada od 2003. godine, kad smo dobili naš Savit i postali priznati, do danas, ostvarene su velike stvari. Republika Srbija

PRIZNANJA – GARANCIJA SARADNJE

Milinka Hrćan, pomoćnica Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednicama prinela je pozdrave Sekretarijata, al i naglasila da Bunjevački nacionalni savit ima sigurnog partnera u daljem radu.

– Posebno mi je drago što mogu da vam čestitam na ogromnom dostignuću, na standardizaciji bunjevačkog jezika i izmeni naziva predmeta bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture u bunjevački jezik. Drago mi je da ulažući u obrazovanje štitite, unapređujete i promovišete kulturni identitet bunjevačke nacionalne zajednice. Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednicama i ubuduće biće podrška svakom nastojanju i aktivnosti Nacionalnog saveta u toj oblasti i partner u naporima da se bogatstvo i raznolikost ovih prostora očuvaju i unapređuju.

Anamarija Vičeк, državna sekretarka u Ministarstvu prosvite, nauke i tehnološkog razvoja potvrdila je dobru saradnju sa Savitom.

– Velika čast i zadovoljstvo je

biti predstavnica Ministarstva na proslavi praznika Bunjevaca, jer Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja stavlja veliki naglasak na saradnju sa nacionalnim savetima, a Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine je jedan sa kojim imamo izuzetno dobru saradnju, što dokazuje i ovo priznanje i naravno, to je jedna garancija za nastavak našeg zajedničkog rada.

veći broj nacionalnih saveta svoja sedišta imaju upravo u našem

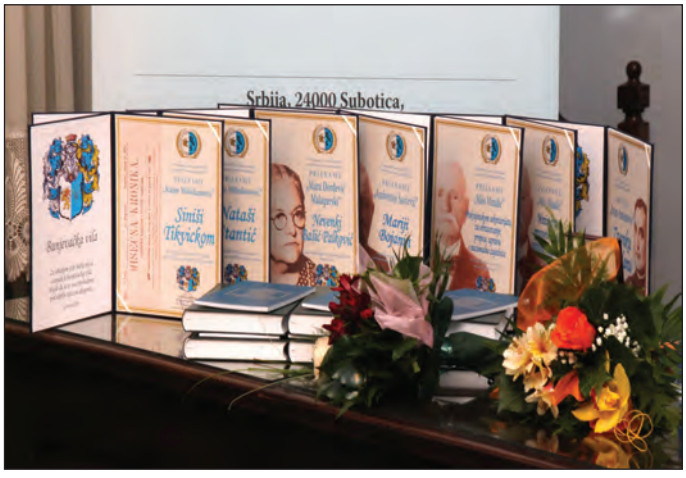

gradu, bunjevački, hrvatski i mađarski, a tu su i predstavništva Nacionalnog saveta Jevreja i Nemaca. Lokalna samouprava će i u narednom period biti podrška manjinama u oblasti kulture, prosvete, informisanja i očuvanje tradicije Bunjevaca – naglasila je članica Gradskog vića Miroslava Babić.

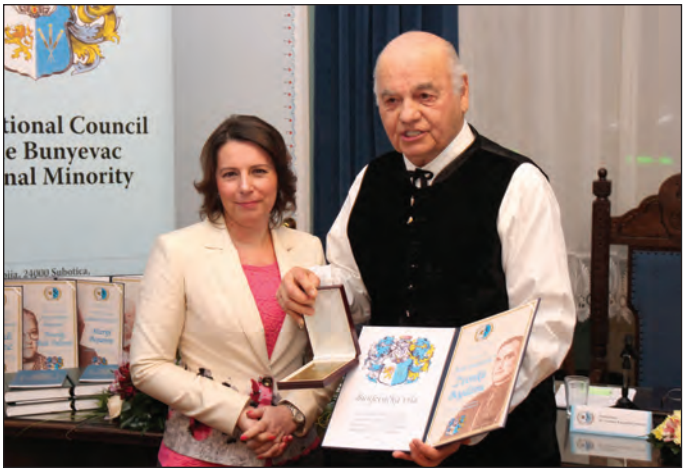

Suzana Kujundžić Ostojić i Zvonko Bogdan

RAD NIJE UZALUDAN

Priznanje „Kalor Milodanović" za doprinos razvoju informisanja dobio je Siniša Tikvicki, posebno angažovan na polju elektronski medija.

– Ovo doživljavam ko potvrdu da sve ono što je učinjeno, prvenstveno na polju elektronski medija na bunjevačkom jeziku, nije bilo uzaludno. Naravno, to je i zasluga moji saradnika novinara, koji su dali veliki doprinos svemu tom u prošlosti. Svakako, ova nagrada je i

podstrek za još bolji dalji rad na ovom polju u budućnosti.

INFORMISANJE I EDUKACIJA

Da mediji nisu samo da prinesu informacije, nego da je njeva uloga dublja i slojevita, kazala je Nataša Stantić, odgovorna urednica Redakcije na bunjevačkom jeziku Radio televizije Vojvodine.

– U danu kad je pridstavljen Ričnik bački Bunjevaca triba kazat da informisanje svakako doprinosi razvoju bunjevačkog jezika. Što se emisije „Spektar" tiče, mislim da smo doprineli razvoju bunjevačkog jezika. Izvukli smo ga iz anonimnosti, iz divana u porodici, pridstavili smo jezik, al i zajednicu, udruženja, pojedince koji imaje štogod zanimljivo pokazat i pametno kazat. Informisanje nije samo praćenje događaja, ono ima i ulogu edukacije. Trudili smo se da pokažemo Bunjevcima ko su bili, da saznaju što više o sebi, poriklu...

Najvridnije priznanje NSBNM posebno priznanje „Ivan Antunović" (za poseban doprinos na očuvanju nacionalnog identiteta Bunjevaca) dobio je **Zvonko Bogdan**. Priznanje „Mijo Mandić" (za poseban doprinos u oblasti obrazovanja Bunjevaca) dobili su Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne zajednice i Ministarstvo prosvite, nauke i tehnološkog razvoja. **Martin Hencelman** je nagrađen prizнanjom „Ambrozije Šarčević" (za poseban doprinos u oblasti naučno-istraživačkog rada o Bunjevcima), a istim je posthumno nagrađena **Marija Bojanin**. Priznanje „Mara Đorđević Malagurski" (za poseban doprinos u oblasti kulture Bunjevaca) uručeno je **Nevenki Bašić Palković**, dok su priznanje „Kalor Milodanović" (za vrhunski doprinos u oblasti informisanja na bunjevačkom jeziku) zaslužili **Nataša Stantić** i **Siniša Tikvicki**. **N. S.**

Suzana Kujundžić Ostojić i Anamarija Vičekk

Suzana Kujundžić Ostojić i Milinka Hrćan

Suzana Kujundžić Ostojić i Ivan Bošnjak

Suzana K. Ostojić i Nevenka Bašić Palković

Suzana Kujundžić Ostojić i Nataša Stantić

Suzana Kujundžić Ostojić i Siniša Tikvicki

ODRŽAN PRVI SASTANAK KOORDINACIJE NACIONALNI SAVITA

Medijska strategija – ozbiljan zalogaj

Prva sidnica Koordinacije nacionalni savita posli izbora za nacionalne savite nacionalni manjina održana je 18. februara u Beogradu. Tom pilikom je dogovoreno kako će Koordinacija funkcionisat u narednom periodu, te koji su to zajednički problemi i ciljovi za sve nacionalne manjine u Srbiji.

Kako ističe **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, nuz koju je na sastanku Koordinacije bio i **Mirko Bajić**, podpridsidnik Savita, početak rada se odnosio na izbor pridsidavajućeg. Naime, prijašnji dogovor je nagovistio da će u naredni godinu dana Koordinaciju vodit Nacionalni savit rumunske nacionalne zajednice. No, nakon izbora nove „garniture" u ovom savitu, stiglo je i obavištenje da oni još nisu spremni prihvatit ovako veliku obavezu, tako da je usvojen pridlog da i treću godinu Koordinacijom rukovodi Nacionalni savit mađarske nacionalne manjine.

– Drugi dio rasprave se odnosio na Nacrt medijske strategije. Ona u ovom momentu baš i nije pritirano blagonaklona za medije na manjinskim jezicima, ne pripoznaje razliku izmed medija u Vojvodini i u drugom dilu Srbije, a još uvik nije ni završen divan oko finansiranja sa nivoa AP Vojvodine, otkaleg se finansiraje i naši mediji, neg je to još uvik privrimeno finansiranje.

Važan je bio i dio oko odlučivanja oko javnog budžetskog fonda za nacionalne savite, odnosno za koju oblast će ove godine bit raspoloživa sridstva.

– Prošle godine su sridstva izdvojena za informisanje, a ove smo razmišljali o obrazovanju. Naime, mnoge obaveze koje je ranije priuzimala Republika Srbija sad su pribačene na savite. To su, pogotovo za nas koji spadamo med malobrojne zajednice, velika davanja. Nismo u stanju finasirat sve što je pridviđeno zakonom, a moramo, jel ćemo u suprotnom izgubit sve ono na čemu smo radili na polju osnovnoškulskog orbazovanja u prithodnim godinama. Tu je i finansiranje nastave u sridnjim škulama, ono će se odvijat u potpunosti u „našoj režiji". Pridstoji pisanje udžbenika od 5. do 8. razreda, a to nosi nove troškove. Zato bi nam bilo značajno da je taj fond naminjen obrazovanju. No, kako nemaje svi saviti čak ni približno slično razvijen obrazovni sistem, dogovoren je da taj fond bude naminjen potribama kulture, jel je to onda lakše za sve. To je svakako „solomonsko rišenje" kojim nisam zadovoljna, jel ne rišava naše potribe.

Kako ističe dr Kujundžić Ostojić, bilo je i divana o odnosu nadležnog ministarstva i savita, šta se nadalje plaća, a šta ne, u okviru pripravljanja za sastanak Republičkog savita nacionalni savita. Takođe, najavljen je i nov način finansiranja nacionalni savita koji, kako se čini, neće ić na ruku Bunjevcima.

– Najava je taka da se 50% finansija dobija na osnovu brojnosti, što nam ne iđe u prilog. Ako drugi dio gledamo ko cilinu, onda se 70% tog dila finansiranja ostvariva na osnovu instituciija koje je osnovo nacionalni savit, a mi tu imamo samo tri institucije, pa se sad i vidi zašto smo ranije toliko insistirali da Bunjevačka matica bude jedna od instituacija Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, dok će priostali dio finansiranja bit na osnovu frekventnosti rada ti institucija.

Protekli saziv nacionalni savita je kroz Koordinaciju uradio velik dio posla oko donošenja novi zakona koji se odnose na nacionalne manjine. Prema pridsidnici Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine biće dosta posla i za „novu garnituru".

– Medijska strategija će sigurno bit ozbiljan zalogaj za Koordinaciju. Ne stojimo dobro ni na polju kulture, a skrenila sam pažnju na slabu saradnju sa Nacionalnim komitetom za nematerijalno kulturno nasliđe. Mi se već pet godina bavimo pokušajima da zaštitimo „Dužijancu", a nikako da se pomaknemo s početka. Moždar bi kaki ozbiljan pritisak tribalo izvršit i s nivoa Koordinacije nacionalni savita nacionalni manjina – smatra pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine dr Suzana Kujundžić Ostojić. **N. S.**

AKTUELNA JE BILA TEMA VEZANA ZA NACRT MEDIJSKE STRATEGIJE

Primedbe od strane manjina

U proteklom periodu dosta se divanilo o Nacrtu medijske strategije koju sprovodi Kabinet pridsidnice Vlade Srbije. Održano je više sastanaka u okviru javne rasprave, 19. februara u Novom Sadu, 22. februara u Nišu, 25. februara u Čačku i 27. februara u Beogradu. U Nacrtu medijske strategije mista ima i za informisanje na jezicima manjina, a upravo su pridstavnici manjinski zajednica u Srbiji imali dosta pritužbi na tekst Nacrta.

– U pripremi je donošenje nove Medijske strategije u Republiki Srbiji, a to traje već 2-3 godine. Prvo je bila formirana jedna komisija koja je na tom radila, a u koju su bili uključeni i pridstavnici manjina. Ta komisija je uradila nacrt, nije prihvaćen, pa je imenovana druga komisija koja je i završila Nacrt medijske strategije koji je išo u proces javne rasprave. Ona je završena, održana su četri sastanka, a završni je bio 27. februara u Beogradu – divani na početku **Mirko Bajić**, direktor Novinsko-izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar" i podpridsidnik Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

Prema Bajiću, al kako saznajemo i prema pridstavnicima drugi manjina, Nacrt ima manjkavosti, pogotovo što se informisanja na jezicima manjina tiče.

– U odnosu na ono što se tiče prava nacionalnih manjina na informisanje na jeziku manjine stečena prava u ovoj oblasti se umanjivaje. Jedan primer di se to vidi jeste da se u Nacrtu medijske strategije teži da nacionalni saviti uopšte ne daju mišljenje na konkursima, da to rade samo komisije, a da nacionalni saviti samo daju opridiljenje za vrstu informisanja. To bi za konkursno finansiranje bilo katastrofalno, jel bi se na konkurse za informisanje na jezicima manjina „ubacivo" ko god oće. Naslućivamo da take intencije dolaze iz nevladinog sektora koji želi priuzet formu brige o informisanju manjina, a ne da se manjine same staraje o informisanju na manjinskim jezicima.

Manjine imaje primedbe na Nacrt medijske strategije (foto: www.rtv.rs)

Trenutno je situacija taka da nacionalni saviti daju mišljenje kod projekata, mada i to nije kompletno rišenje problema.

– Mi smo se svojevrimeno, kad je donošen Zakon o javnom informisanju i medijima, borili da se mišljenja moraje uvažit, jel je nacionalni savit po Zakonu o nacionalnim savitima i ovlašćen da se bavi razvojom i ostvarivanjom prava na informisanje na jeziku nacionalne manjine. To, međutim, nije usvojeno, neg je definisano da se mišljenje sa posebnom pažnjom mora razmotrit, a ako se ne usvoji, onda se mora donet obrazloženje. Mišljenje savita je uglavnom poštivano na svim nivoima konkursa, najmanje na lokalnom, a najviše na pokrajinskom i republičkom nivou.

Na sastanku u Novom Sadu protiv ovakog pridloga bili su pridstavnici Nacionalnog savita mađarske nacionalne manjine, a oma je stigla podrška i od strane Bunjevaca.

– Zahtivali smo da se poštivaje ona prava koja su dosad stečena u oblasti informisanja, al i da se u strategiji mora nać obaveza države prema ostvarivanju javnog interesa informisanja na jeziku manjine, jel je zakonom uređeno da je informisanje na jeziku manjine javni interes, ko što je javni interes informisanje svi građana. Taj interes građana se ostvariva putom javni medijski servisa, a na ovaj način se mora ostvarivat i informisanje putom ustanova čiji su osnivači nacionalni saviti, odnosno, mora se obezbiditi opstanak i funkcionisanje ti ustanova. I umisto da se iđe tim putom, iđe se na to da se derogiraje dosad ostvarena prava.

Taki stav je usvojen i na sastanku Koordinacije nacionalni savita, te je poslat u pismenoj formi komisiji koja se bavila Nacrtom medijske strategije.

Prema Bajiću, Strategija u cilosti donosi dobro, jel definiše prostore i okvire oko infomisanja, al se mora pronać pravi način da se postave na svoje misto i stvari vezane za informisanje na jezicima manjina.

– Očekivamo da će to bit popravljeno do usvajanja Strategije, a mi sigurno nećemo odustat od zahtiva da bude ostvaren javni interes kod informisanja na jeziku manjina. **N. S.**

URUČENI UGOVORI ZA SUFINANSIRANJE LISTOVA NA JEZICIMA MANJINA NA TERITORIJI AP VOJVODINA

Više sridstava u 2019. godini

Pridsidnik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** uručio u utorak, 5. februara, ugovore za sufinansiranje listova na jezicima nacionalni manjina čiji su osnivači nacionalni saviti. Obezbiđena su sridstva od 312 miliona dinara, što je za 12 odsto više neg u prithodnoj godini.

Ugovore su potpisali pridstavnici devet ovaki ustanova koje izdaju dvadeset i dva lista, „Mađar Szo", „Het nap", „Hlas ljudu", „Libertatea", „Ruske slovo", „Hrvatska riječ", „Bunjevački informativni centar", „Ridne slovo" i „Makedonski informativni i izdavački centar".

Pokrajina sufinansira devet izdavački ustanova sa njeva dvadeset i dva lista

– Ovo je godina u kojoj smo konkretnim odlukama nastojali da povećamo finansijski okvir za nesmetano funkcionisanje i izlaženje 22 lista. U odnosu na planirana sredstva od 2014. do 2016. smo od 264 miliona stigli do sume od 312 miliona. Na taj način smo konkretno, ne praznim rečima i deklaracijama, pokazali da nam je stalo do listova nacionalnih manjina, da želimo da pomognemo u svim naporima koji se čine da se obezbede kontinuitet i funkcija javnog servisa koje ovi listovi obavljaju, posebno u Vojvodini – kazo je Mirović i naglasio:

– Informisanje na jezicima nacionalnih manjina jedan je od najznačajanijih prioriteta Pokrajinske vlade. Vojvodina pokazuje snagu i rešenost da brine o nacionalnim manjinama i očuvanju njihovog identiteta.

Jedini informativni list na bunjevačkom jeziku su „Bunjevačke novine". Nji, već petnajstu godinu u kontinuitetu, izdaje „Bunjevački informativni centar".

– Informisanje na maternjem jeziku je jedan od kamena temeljaca za očuvanje identiteta naše zajednica, zato smo zafalni Vladi AP Vojvodina, jel brez njeve pomoć ne bi bilo moguće na ovaj način organizovat informisanje na bunjevačkom jeziku – divani **Mirko Bajić**, direktor NIU „Bunjevački informativni centar", pa nastavlja:

– Ove godine sridstva su uvećana, a to će omogućit da se štampani mediji u našem izdanju još razvijaje, nuz „Bunjevačke novine" tu je i list za dicu „Tandrčak".

Naravno, da bi informisanje bilo kompletno, potribno je dalje radit, na drugim poljima.

– Mi i dalje imamo problem sa listom za mlade. Druge zajednice taki problema nemaje, u momentu kad je zakon uredio sistem finansiranja, mi još ovaj list nismo imali, a sad se sve vodi na osnovu zatečenog stanja. Naš list za mlade „Bocko" sad izlazi u privatnoj inicijativi, kroz projetno finansiranje. Takođe, u zajednici postoji potriba informisanja kroz elektronske medije, a to se rišava kroz saradnju NIU „BIC" sa privatnim i nevladinim sektorom.

Igor Mirović

Kako je istako Bajić, na razvoju elektronski medija na bunjevačkom jeziku mora se još više radit, a po tom pitanju se očekiva značajnija pomoć Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

Takođe, iz Vlade AP Vojvodine su najavili da će tokom 2019. godine obać sve ustanove koje izdaju listove na jezicima manjina, te da će to bit prilika pridstavit stanje na ovom polju, vidit s kojim se još problemima suočavaje oni koji se bave informisanjom na jezicima manjina, te kako se mož pomoć na ovom polju.

N. S.

foto: www.vojvodina.gov.rs

SASTANAK ZAŠTITNIKA GRAĐANA I PRIDSTAVNIKA NACIONALNI SAVITA NACIONALNI MANJINA

Problemi na kojima triba radit

Novoizabrane pridstavnike nacionalni savita nacionalni manjina u Srbiji okupio je **Zoran Pašalić**, Zaštitnik građana. Na sastanku je bilo riči kako će se razvijat dalja saradnja, te kako ova institucija mož pomoć savitima u radu.

Kako stoji u izvištaju na sajtu Zaštitnika građana, pridstavnici nacionalni savita su naveli da su imali odličnu saradnju i pouzdanog partnera u instituciji Zaštitnika građana u zaštiti prava pripadnika nacionalni zajednica. Ipak, niki problemi ostali su i dalje nerišeni, ko što su neizvesnost u opstanku medija na maternjem jeziku, nabavka udžbenika na maternjem jeziku, ko i nesrazmirno zapošljavanje pripadnika nacionalni manjina u državnim ustanovama i institucijama.

Sastanku u Beogradu prisustvovali pridstavnici nacionalni savita

Pašalić je naglasio da je zdravo važno da u rišavanju problema, ko i u zaštiti i ostvarivanju prava nacionalni manjina budu uključeni i nacionalni saviti nacionalni manjina. Kako bi redovna komunikacija opstala izmed Zaštitnika građana i nacionalni savita, dogovoreno je da će se tromisečno sastajat.

Zoran Pašalić

Dr Suzana Kujundžić Ostojić, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine istakla je da se iz Savita dosad Zaštitniku građana nisu obraćali, što ne znači da problema nema.

– Istakla sam i činjenicu da se u Subotici, a malo manje u Somboru, primećiva potpuno odsustvo pripadnika bunjevačke nacionalne zajednice u državnim institucijama, lokalnoj samoupravi, javnom sektoru, pa i u ustanovama koje smo mi, ko Nacionalni savit, proglasili da su od značaja. To smatramo vrstom i oblikom diskriminacije. To je notirano i to je problem na kojem triba radit – divani dr Kujundžić Ostojić, pa nastavlja:

– Sve probleme koje smo dosad imali rišavali smo apsolutnom upornošću. I sama činjenica da nemamo nikaka dodatna sridstva za funkcionisanje, za razliku od drugi manjina, mož bit tema za zaštitnika građana. Na primer, u januaru smo dobili samo trećinu sridstava u odnosu na ranija dotiranja od strane Republike, s nivoa AP Vojvodine se finansiramo kvartalno, a od ti sridstava smo morali pripravit dva nacionalna praznika, štampat Gramatički i pravopisni priručnik, prižívit... Kako, od čega. Ne ostavlja nam se ni mogućnost da uštedimo, jel imamo finansijski plan koji moramo u potpunosti realizovat, odnosno da na računu na kraju miseca bude „nula”.

Zaštitnik građana je najavio pridstojeći projekat, kojim bi se navelo koliki je doprinos pripadnika nacionalni manjina kroz istoriju i razvoj države Srbije, prija svega u istorijskom i kulturnom domenu. U ostvarivanju tog projekta, zaštitnik građana je zamolio nacionalne savite za doprinos, i dodo da je cilj da se građanima Srbije pokaže da je država Srbija i njezin razvoj i boljitak zasluga svi koji ovde žive.

– Bunjevci su cenjeni i poštovani građani Srbije sa izuzetnom tradicijom, ali i rezultatima na razvoju ekonomije i kulture. Ideja nam je da u kontaktu sa nacionalnim manjinama pokažemo ljude koji su imali izuzetan uticaj na afirmaciju Srbije. Bunjevci tu imaju visoko mesto – prokomentariso je Zoran Pašalić, Zaštitnik građana.

N. S.

OBILUŽEN DAN GRADA SOMBORA

Priznanje i za Bunjevce

Dan grada Sombora, 17. februar, obilužen je nizom manifestacija, a centralni događaj, svečana akademija u Narodnom pozorištu, bio je prilika za podsićanje na dešavanja u protekli 270 godina od sticanja statusa slobodnog kraljevskog grada, al i prilika da se pojedincima i organizacijama koje doprinose promociji Sombora uruče zafalnice, a najistaknutijem Somborcu u 2018. godini uruči Povelja grada Sombora.

Obraćajuć se prisutnima gradonačelnica **Dušanka Golubović** je o Somboru divanila ko o gradu u kojem je su rođene i stvarale velike ličnosti, o Somboru koji pridstavlja dom za više od dvadest različiti nacija, različiti kultura, religija, običaja, gradu u kojem se pripliću prošlost, sadašnjost i budućnost.

– U godini za nama Sombor je obeležio čitav niz jubileja i značajnih datuma od 240 godina od osnivanja Norme Avrama Mrazovića, 120 godina od rođenja čuvenog slikara Milana Konjovića, 100 godina prisajedinjenja Sombora Srbiji, ali i Dan oslobođenja Sombora u drugom Svetskom ratu, Batinsku bitku i brojni drugi značajni datumi – kazala je, izmed ostalog, gradonačelnica Sombora.

Na svečanoj akademiji za istaknut profesionalni angažman, afirmaciju i promociju Sombora i podizanje ugleda grada u zemlji i inostranstvu uručene su zafalnice udruženjima, a med dobitnicima je bilo i Udruženje građana „Bunjevačko kolo" iz Sombora, a nagrada stiže za doprinos očuvanju tradicije, nigovanju duha zajedništva i multikulturalnosti i bogaćenju kulturne ponude grada.

Priznanje je, u ime Udruženja, primio **Dejan Parčetić**, pridsidnik „Bunjevačko kola" iz Sombora, a iz ovog Udruženja poručili su da su posebno počastvovani priznanjom.

– Ovo priznanje je za nas potvrda našeg rada, naši stremljenja i zalaganja. Ujedno, priznanje je putokaz, da u budućnosti nastavimo naš rad na čuvanju tradicije i nigovanju kulture, kako Bunjevaca, tako i grada Sombora. Ovo je naša obaveza prema našim pricima, i dužnost prema generacijama koje dolaze – poručili su iz „Bunjevačkog kola".

N. S.

(info: www.sombor.rs)

PRIDSTAVNICI MISIJE OEBS-A POSITILI BNS

Čestitke za urađeno

U četvrtak, 28. februara, pridstavnici Organizacije za evropsku bezbidnost i saradnju (OEBS) **Jan Bankroft** iz Velike Britanije i **Milica Rodić** iz departmenta za demokratizaciju positili su Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine. Na sastanku s pridsidnicom Savita **dr Suzanom Kujundžić Ostojić** i podpridsidnikom **Mirkom Bajićom** divanilo se o glavnim aktivnostima i planovima Nacionalnog savita koji su definisani ko prioritetni u 2019. godini; planovima za saradnju s drugim nacionalnim savitima, individualno el u sklopu Koordinacije nacionalni savita nacionalni manjina; planovima za rad u okviru Republičkog savita za nacionalne manjine; potribe za rad na osnaživanju kapaciteta i poboljšanja kvaliteta rada i aktivnostima Nacionalnog savita. Nuz to, bilo je divana o mogućnostima podrške analize u vezi s bunjevačkim jezikom u škulama, te su pridstavnici OEBS-a imali prilike na sastanku dobit više informacija.

Kako je posli sastanka kazala pridsidnica Savita, bila je to prva protokolarna posita posli izbora za nove sazive savita nacionalni manjina koji su održani jesenas. Izmed ostalog, divana je bilo i o njima, ko i o četri oblasti kojima se Savit bavi.

– Izneli smo sve ono što smo posli izbora divanili i u medijima. Kako su tekli, koji su ji problemi pratili, te se nadamo da se oni više neće ponavljat. Pripovidali smo i o stvarima koje su iza nas, šta smo uradili po pitanju obrazovanja, službene upotribe jezika i pisma, odnosno standardizacije, informisanja, na koji se način snalazimo, kako radimo, šta nam nedostaje, te kako bi te nedostatke mogli primostit. Ono što nam tek pridstoji je pripovitka oko medijske strategije, al i oko obrazovanja, koje je za nas ove godine izuzetno važno, al i velik izazov u smislu završit sve potribno i za to pronać sridstva. To svakako nije jednostavan zadatak, al ostaje da virujemo da smo mu dorasli i da ćemo sve uradit onako kako triba – iznela je pridsidnica dr K. Ostojić posli sastanka.

Pridstavnici Misije OEBS-a najavili su i probni popis stanovništva.

– Tokom sastanka provlačio se poprilično ositan duh popisa stanovništva koji nam pridstoji za tri godine. Čuli smo da će u aprilu bit i probni popis, a nadamo se da će nam tušta stvari bit jasnije posli njega – dodaje pridsidnica Savita.

Kako smo i pisali na početku, sastanak je bio prilika da se diskutuje o svima važnim stvarima za BNS, a što se tiče Koordinacije nacionalni savita nacionalni manjina tiče, bilo je riči o funkcionisanju, raspoloženju koje vlada posli konstituisanja svi savita, al i nastavku saradnje. Kako kaže pridsidnica dr Suzana K. Ostojić, sve ono što su smatrali potribnim uradit je urađeno, a to nije prošlo neprimećeno.

– Dobili smo velike čestitke za taj ozbiljan poso. Ostaje još nikoliko manjina kojima to tek pridstoji i mi smo pokazali raspoloženost za saradnju i pomoć drugim savitima.

Misija ima mandat pružat pomoć organima vlasti i civilnom društvu u cilju demokratskog razvoja i zaštite ljudski prava, uključujući i prava nacionalni manjina. Kako bi unapridila proces demokratizacije, toleranciju, vladavinu prava i poštivanje OEBS-ovi standarda i ciljova, Misija pruža pomoć i podršku.

N. S.

REAKCIJA SAVEZA BAČKIH BUNJEVACA NA ODLUKU O IZMINI STATUTA SUBOTICE

Direktan napad na prava

Poslidnja, 21. Skupština Subotice bila je burna po više osnova, a jedna se direktno ticala i bunjevačke zajednice. Naime, nuz usvojene izmine Statuta Subotice usvojeno je i da će se Bački Vinogradi na hrvatskom zvat Kraljev Brig.

Za skupštinskom govornicom je svoje nezadovoljstvo izno **Mirko Bajić**, gradski odbornik, al i pridsidnik Saveza bačkih Bunjevaca. Uskoro je stiglo i saopštenje iz SBB-a, a prinosimo ga u cilosti:

„Na Skupštini grada Subotice usvojena je izmina Statuta grada u kojoj se tradicionalni naziv mista Bački Vinogradi, navodi ko Kraljev Brig na hrvatskom jeziku.

***Mirko Bajić** (foto: **www.subotica.com**)*

Ovaki postupak gradske Skupštine je nedopuštiv i pridstavlja direktan napad na prava bunjevačke nacionalne manjine i osporavanje prava Bunjevcima na autohtonost i svoj maternji jezik. Naime, naziv mista na hrvatskom jeziku moro bi bit Kraljev Brijeg, a ne Kraljev Brig, jel je to naziv na bunjevačkom jeziku.

Ovaj postupak je još jedan dokaz u nizu da se „Naredba GNOOV" iz 1945. godine, kojom se svi Bunjevci imaje smatrat Hrvatima, brez obzira na ličnu izjavu, i danas nezvanično primenjiva.

Prošlo je više od dvi godine od kako je Skupštini Vojvodine zvanično podneta inicijativa da se donese Deklaracija, kojom bi se ova naredba ocinila aktom asimilacije i onemogućila njezina primena danas, a da ništa nije priduzeto.

Postavljamo pitanje, da li je to nečinjenje pokazatelj da je politika današnje vlasti u Republiki Srbiji da se dozvoli tiha asimilacija Bunjevaca u Hrvate, tako što se omogućava pridstavnicima hrvatske manjine da i danas, u duhu te sramne Naredbe, Bunjevce smatraje Hrvatima, bunjevački jezik prikazivaje ko narečje - dijalekt hrvatskog jezika, bunjevačku kulturu i tradiciju prikazivaje ko hrvatsku, i da „hrvatizuju" bunjevačka udruženja, a da se ništa ne priduzima, neg, naprotiv, pomaže aktima vlasti i sridstvima iz javni izvora?"

N. S.

IN MEMORIAM

Franjo Ilovac

(1942-2019)

U Subotici je preminio i saranjen **Franjo Ilovac** (1942-2019) koji je u svom radu dao i značajan doprinos razvoju bunjevačke zajednice.

Osnovnu i Sridnju trgovačku škulu završio je 1968/69. godine u Subotici. Bio je zaposlen u AD „Ogrev", di je savesnim i korektnim poslovanjom napridovo od trgovca do šefa stovarišta, da bi ga rukovodstvo firme postavilo za rukovodioca komercijale. Dugi niz godina bio je aktivan u Sindikatu i Radničkom savitu svoje firme.

Franjo Ilovac, ko uspišan privrednik, dugi niz godina bio je u rukovodstvu sportski udruženja, izmed ostali triba spomenit upravne odbore FK „Bačka", FK „Palić" i FK „Spartak".

Za pridsidnika MZ „Ker", izbran je 1998. godine. U saradnji sa BKC Subotica pokreće manifestacije „Kerijada" koja je kroz kulturno-sportske sadržaje okupljala oko 3.000 učesnika i positilaca duži niz godina.

Za pridsidnika Bunjevačke matice izabran je na Godišnjoj skupštini 27. 11. 1999. godine, zaminivši prvog pridsidnika i jednog od osnivača Bunjevačke matice Marka Peića, koji se povuko zbog godina. Obaveze i planovi koji su čekali novo rukovodstvo Matice, nisu se realizovali zbog nastali ratni dešavanja u zemlji. Zbog bezizlazne situacije, cio Glavni odbor Matice podno je ostavku 12. maja 2001. godine. Franjo je bio dugogodišnji član i saradnik u više odbora Bunjevačke matice.

U 77. godini života iznenada je preminio 25. februara. Saranjen je 27. februara na Kerskom groblju, kad je na vični počinak ispraćen od ožalošćene porodice, rodbine i velikog broja prijatelja.

SUBOTICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA FEBRUAR

Brijeg el Brig?

U Velikoj vićnici Gradske kuće u utorak, 26. februara, odbornici su odlučivali o Dnevnom redu 21. sidnice Skupštine Grada. Rasprava oko poslovanja Javnog priduzeća „Subotica-trans" obilužila je sidnicu. Naime, Rišenje o davanju saglasnosti na Odluku o zaduživanju JP „Subotica-trans" za kupovinu 10 novi autobusa, za opoziciju bio je pokretač rasprave dal je to zaista neophodno u trenutku kad se otkazivaje polasci zbog nedovoljnog broja vozača.

Po ričima gradonačelnika **Bogdana Laban**a, za trenutnu situaciju u ovom preduzeću, pronaće se rišenje:

– Sa „Subotica-transom", odnosno menadžmentom i sindikatom ovog preduzeća smo razgovarali ovih dana. Govorimo o poboljšanju njihovog standarda i siguran sam da ćemo naći rešenje.

Tačka koja je takođe privukla pažnju govornika bila je usvajanje programa poslovanja svi javni i javno-komunalni preduzeća. **Predrag Mastilović** ponovo je imenovan za direktora JKP „Dimničar", a **Marta Aroksalaši** ostaje na ovoj funkciji u „Dičijem pozorištu".

Za govornicom se našo i odbornik **Mirko Bajić**. Naime, nuz ostale, doneta je i odluka da naselje Bački Vinogradi, nuz naziv na mađarskom „Királyhalom", dobije i naziv na hrvatskom jeziku – „Kraljev Brig". Tako je Mirku Bajiću ovaj postupak bio nelogičan, jel, kako kaže, naziv „Kraljev Brig" nije na hrvatskom, jel bi onda moro bit „Brijeg", neg na bunjevačkom jeziku:

– Ovaj postupak je ekvivalent aktu iz 1945. godine kada je počela nasilna asimilacija Bunjevaca u Hrvate. Naziv na bunjevačkom jeziku se gura ko da je na hrvatskom, što je neprihvatljivo. Bunjevci su dobili jezik i tražićemo da on bude službeni jezik u naseljima gde ima više od 15 odsto Bunjevaca, ko što su Bajmok, Ljutovo, Tavankut. Mi ne sporimo i nemamo ništa protiv tog da se naseljena mista nazovu i na hrvatskom jeziku, al onda bi to značilo da nuz naziv Bački Vinogradi, stoji naziv na mađarskom, „Kraljev Brijeg" na hrvatskom i „Kraljov Brig" na bunjevačkom jeziku – kazo je Bajić.

Na 21. sidnici Skupštine odbornici su usvojili i Elaborat o opravdanosti otuđenja građevinskog zemljišta brez naknade u Privrednoj zoni „Mali Bajmak" kompaniji „Bojsen". Polovinom godine tribali bi počet radovi na izgradnji fabrike koja će u naredni 5 godina zaposlit 507 ljudi, kazo je gradonačelnik Laban:

– Siguran sam da je ovo pravi put i da svi treba da se radujemo otvaranju novih radnih mesta. Svakog dana razgovaramo sa potencijalnim investitorima. Naša obaveza je da se ponašamo odgovorno i da privlačenjem investicija omogućimo napredak naše zajednice. Reč je o najvećoj stranoj investiciji u Subotici. Veoma smo zadovoljni što smo uspeli da realizujemo dogovore iz juna prošle godine, kada smo prvi put potpisali memorandum o razumevanju sa kompanijom „Boysen". Radi se o kompaniji koja proizvodi izduvne sisteme, odnosno auspuhe za velike svetske gigante kao što su „Audi", „BMW", „Mercedes" i druge – kazo je gradonačelnik.

Rekonstruisan granični prilaz „Bajmak"

Granični prilaz „Bajmak" koji je svečano pušten u rad izgrađen je u skladu s najvišim standardima i sadrži sve što je neophodno za nesmetano funkcionisanje putničkog prometa i efikasan rad granični službi. U ove radove je uloženo 2,1 milion evra, od čega je 1,8 miliona evra iz prit-pristupni fondova EU, dok je oko 300.000 evra obezbiđeno kroz nacionalno sufinansiranje. Otvaranju prilaza prisustvovali su ministar finansija Srbije **Siniša Mali**, ministarka za evropske integracije **Jadranka Joksimović** i šef Delegacije EU u Srbiji **Sem Fabrici**.

– Ovo je još jedan primer uspešne saradnje naše zemlje i Evropske unije – kazo je ministar Mali i dodo:

– Projekat je trajao 18 meseci i objekti su urađeni po najvećim standardima, obezbeđeni su najbolji mogući uslovi za rad graničnih i ostalih službi. Posebno mi se sviđa što postoji posebna traka i poseban objekat i za prolaz autobusa. Siguran sam da će ovaj granični prelaz, s obzirom na to da se nalazi 50 kilometara od Horgoša i 30 kilometara od Kelebije, pogotovo u letnjim mesecima znatno uticati na to da se rasterete ta dva granična prelaza i da se ubrza protok robe, ljudi i usluga između Mađarske i Srbije. Ako pogledate kako je nekada izgledao ovaj granični prelaz videćete koliko se Srbija menja i koliko se promenila i kako smo na dobrom putu unapređenja odnosa sa EU i unapređenja infrastrukture. U toku je i obnova graničnog prelaza Gostun, Sot i Kotroman.

Sem Fabrici je podsitio da godišnje iz Srbije u Mađarsku priđe oko šest miliona putnika, a slično je i iz Mađarske u Srbiju:

– EU je sa zadovoljstvom tesno sarađivala sa Srbijom kako bi podigla efikasnost i kapacitete ovog sistema. Od ukupno 2.1 miliona evra, koliko je uloženo, EU je donirala 1.8 miliona. Projekat rekonstrukcije je deo agende povezivanja Srbije i Mađarske, a samim tim i šire Srbije i EU – kazo je Fabrici.

Branko Budimir, pomoćnik ministra ze evropske integracije, kazo je da EU opridiljiva značajna brespovratna sridstva za aktivnosti koje su dio Poglavlja 24.

Granični prilaz radi od 7 do 19 sati, nuz mogućnost da će se radno vrime produžit i na 24 sata u narednom periodu.

Dodiljeni ugovori za infrastrukturne projekte

Pridsidnik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** u Novom Sadu uručio je ugovore pridstavnicima 41 lokalne samouprave koje su ostvarile pravo na brespovratna sridstva na konkursima Uprave za kapitalna ulaganja AP Vojvodine u ukupnom iznosu od 3,4 milijarde dinara kojima će bit finansirano i sufinansirano 56 infrastrukturni projekata na teritoriji AP Vojvodine. Na osnovu javnog konkursa za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblasti saobraćajne infrastrukture, objavljenog 11. januara ove godine, za realizaciju projekata iz ove oblasti na teritoriji 17 vojvođanski opština i gradova, med kojima je i Subotica, odobreno je 1,44 milijarde dinara. U skladu s odlukom o dodili sridstava, našem gradu je dodiljeno 73.160.247,12 dinara za projekat „Rekonstrukcija i dogradnja kolovoza u Ulici Maksima Gorkog, od raskrsnice sa Ulicom Braće Radić do raskrsnice sa Ulicom Matije Gupca u Subotici sa izgradnjom sistema video nadzora (I faza)". U ime grada Subotice ugovor u utorak, 19. februara, u Novom Sadu je potpiso gradonačelnik **Bogdan Laban**.

Finansijska podrška manifestacijama

Pridstavnici osam udruženja potpisali su ugovore o refinansiranju troškova organizovanja i održavanja sajamski manifestacija i izložbi u prošloj godini u Plavoj Sali Gradske kuće. Sridstva su dodiljena Udruženju za razvoj zajednice Ludoš, za projekat „Festival belog luka i Dani sela na Ludošu", Udruženju za brigu žena i trudnica „Anahitas", „Angel dreams" Ekspo za bebe, mame i trudnice, Hrvatskom kulturno-prosvitnom društvu „Matija Gubec" iz Tavankuta za VIII Tavankutski festival voća i autohtoni rukotvorina, Udruženju

„Terras" za XIV Međunarodni festival organski proizvoda „Biofest 2018"; Roži Šandor, iz Hajdukova za 50. jubilarne berbanske dane u Hajdukovu, Udruženju pčelara „Pčela" Subotica za XXII Dane pčelarstva, Udruženju odgajivača svinja „Bajmok" za VIII Dane farmera, i Udruženju za razvoj naselja peščarske visoravni – Peščarski skup.

Projektne aktivnosti su realizovane u periodu 1. maj – 31. oktobar 2018. godine na teritoriji grada Subotice. Iz gradskog budžeta u 2018. godini za ove namine izdvojena su sridstva u visini od 2,5 miliona dinara, a **Akoš Ujhelji**, član Gradskog vića zadužen za oblast privride, poručio je da će se s ovim trendom finansijske podrške manifestacijama nastavit i u tekućoj godini.

Bolnica dobila značajnu donaciju

CT aparat koji je star 12 godina, a na kojem je samo tokom prošle godine urađeno priko 7 iljada prigleda zaminio je nov skener. Pokrajinski sekretar za zdravstvo **dr Zoran Gojković** kazo je prilikom posite ovoj ustanovi da je u protekle dvi i po godine u bolnicu uloženo tušta sridstava:

– Pokrajinska Vlada je u poslednjih dve godine u subotički bolnicu investirala više od sto osamdeset miliona dinara, kako u opremu, tako i u različite infrastrukturne radove, a vrhunac svega toga osim Angio sale koja je prošle godine počela da radi ovde, jeste i ovaj najsavremeniji CT aparat čime se značajno unapređuje sama dijagnostika, koja je sada brža, preciznija, jasnija.

Nov aparat, vridan 45 miliona dinara će značajno uticat na smanjenje liste čekanja koje za određene procedure već ne postoje, kazo je direktor Opšte bolnice Subotica **dr Slobodan Puškar**:

– Nemamo liste čekanja za ortopediju, nemamo liste čekanja za koronarografiju, a ovaj novi skener će ubrzati dijagnostiku, kako koronarne bolesti srca, tako i ostalih vaskularnih problema koji su prisutni u Vojvodini. Prošle godine je, na CT aparatu starom 12 godina, urađeno 7.700 pregleda. Kroz ovu investiciju očekuje se skraćivanje ili neutralisanje liste čekanja, kvalitetnije lečenje i brže ozdravljenje pacijenata – istako je direktor ustanove.

Na vridnoj donaciji zafalio se i **Bogdan Laban**, gradonačelnik Subotice koji je najavio kompletnu rekonstrukciju bolnice:

– Pored ulaganja u infrastrukturne projekte investira se i u zdravstvo, u kvalitet zdravstvene zaštite, kako bi građanima bila pružena što bolja usluga. Srećan sam što se projekat za rekonstrukciju Opšte bolnice u Subotici privodi kraju i što sredinom ove godine krećemo u veoma veliku investiciju za koju je Vlada Srbije obezbedila sredstva u visini od oko 25 miliona evra. Mislim da ćemo i ubuduće, na svim nivoima vlasti, raditi na ovakav način, pokazujući istovremeno da smo odgovorni ljudi koji znaju da vode i grad, i pokrajinu, i državu – naglasio je gradonačelnik Laban.

U prithodne dvi godine u subotičkoj bolnici zaposleno je više od stotinu medicinski radnika, dok je 29 mladi doktora trenutno na specijalizaciji.

Gradi se „fabrika vode" na Vodozahvatu 2

Na Vodozahvatu 2 u toku je izgradnja postrojenja za čistu vodu, zafaljujući kom će stanovnici Palića, Radanovca i dila Subotice dobit prirađenu vodu za piće. Investicija koja je vridna 5,5 miliona evra triba bit gotova u oktobru. Ipak, kako je probni rad, izazov koji očekiva „fabriku vode" postoji mogućnost da će se ovaj rok produžit, kaže **Đerđ Šugar**, direktor Javnog komunalnog priduzeća „Vodovod i kanalizacija":

– Pošto se radi o najvažnijem prehrambenom proizvodu, odnosno pijaćoj vodi, tu bih želeo da naznačim, da taj rok nije najvažniji u dobijanju kvalitetne pijaće vode, znači to je samo završetak izgradnje. Tretman dobijanja pijaće vode ne funkcioniše tako da kada završimo fabriku drugi dan neko pritisne dugme i sve funkcioniše. Posle toga sledi, isto tako težak rad, a to je probni rad postrojenja. Tamo postrojenje treba da dokaže svoju efikasnost. Ovo postrojenje će da se koristi za snabdevanje pijaćom vodom ovog dela grada, Radanovca i Palića. Pošto je ovo drugo postrojenje, jer Subotica već ima postojeću fabriku, koristiće se kao sigurnost. Tako ćemo imati dva sistema. Ugovor je potpisan oktobra 2017. godine, i 23. oktobra 2019. godine treba da se završi – kazo je Šugar i dodao:

– JKP „Vodovod i kanalizacija" je dobilo povećanje cene i ona je bila ugovorna obaveza sa ERBD bankom za izgradnju prečistača, u ovom delu posla nema uslova za korekciju cene. Postojeća fabrika u suštini može da zadovolji potrebe grada, ali zbog velikog sistema i udaljenosti, ova druga fabrika će služiti kao „bekap".

Ministarstvo zdravlja daje poslidnju rič prija neg što voda dospije do korisnika, dodaje **Petar Doroslovački** u ime preduzeća:

– Zvanične javne analize kvaliteta vode obavlja laboratorija Zavoda za javno zdravlje, a onog momenta kada kvalitet vode bude prema maksimalnim dozvoljenim koncentracijama arsena, gvožđa i amonijaka Ministarstvo zdravlja će izdati dozvolu za korišćenje ove vode za piće.

Čaba Šanta, direktor za investicije kaže da se investicija odvija u dvi faze:

– Prva faza podrazumeva izgradnju rezervoara i crpne stanice. Rezervoar je 2.500 kubnih metara zapremine, a objekat je praktično nadzemni deo. On je kapaciteta 200 litara u sekundi. Njegova dozvola se odnosi na drugu fazu. Tehnologija prerade vode biće slična onoj u već postojećoj Fabrici vode, nećemo primenjivati tehniku gasnog hlora, koji inače predstavlja opasnost – kazo je Šanta.

Edukacija „Na klik do kupca" privukla veliku pažnju

Fondacija „Registar nacionalnog internet domena Srbije" održala je jednodnevnu besplatnu edukaciju naziva „Na klik do kupca" u Regionalnoj privrednoj komori Subotica, nuz podršku NordNet-a, Tippnet-a i Regionalne privredne komore. Edukacija o pravilnom poslovnom pristupu na internetu privukla je pažnju brojni pridstavnika mikro, mali i sridnji preduzeća, ko i svi zainteresovani korisnika interneta, koji su se kroz četri pridavanja upoznali s osnovnim internet znanjima bitnim za male biznise u Srbiji.

Predrag Milićević, rukovodilac sektora za marketing i komunikaciju Fondacije „Registar nacionalnog internet domena Srbije" kazo je da je dolaskom digitalnog okruženja neophodno promovisat se na internetu:

Prisutni su imali priliku i više čut o pitanju bezbidnosti elektronskog poslovanja, odnosno, kako i s kojim alatima se na internetu mož otkrit privara.

Obuka za stare zanate

Polaznici obuke za stare zanate svečano su dobili svoje sertifikate u Nacionalnoj službi za zapošljavanje, čiji je cilj bio osposobljavanje nezaposleni lica za rad u jednoj od tri pomalo zaboravljeni tehnika, odnosno ručno tkanje, vez-zlatovez i izrada čipke. Obuku u našem gradu je nuz subotičku filijalu Nacionalne službe za zapošljavanje sprovelo i Udruženje „Etno mreža" iz Beograda.

Obuku je pohađalo 17 žena kojima su uručeni zasluženi sertifikati.

– Tokom 19 dana teorijskog dela obuke i 10 danapraktičnog dela obuke, naše polaznice su uspešno savladale tehnike i veštine ovih zanata, zbog toga smo im danas svečano uručili sertifikate i poželeli uspeh u pronalaženju daljeg zaposlenja ili otpočinjanja sopstevnog biznisa – istakla je **Milena Kosović**, organizatorka obrazovanja odrasli u subotičkoj Filijali Nacionalne službe za zapošljavanje.

Dualno obrazovanje za sticanje praktični viština

U Velikoj vićnici Gradske kuće pridstavljen je nacionalni model dualnog i preduzetničkog obrazovanja. **Gabrijela Grujić**, pomoćnica ministra prosvite, kazala je ovom prilikom da dualno obrazovanje omogućava dici steknit teorijska znanja u školama, dok u kompanijama stiču praktične vištine:

– Naš nacionalni model govori o tome da je jako važno da stručnost i kvalitet znanja omogućimo svim mladima koji se školuju u Republici Srbiji, bilo u srednjem stručnom obrazovanju, bilo u visokom obrazovanju. Dualno obrazovanje nije nikakav poseban, novi model obrazovanja. To je spajanje privrede i sistema obrazovanja na pravi način. To znači da mladima, u cilju objedinjavanja procesa sticanja teorijskih znanja i praktičnih veština, omogućujemo da uče na dva mesta: da teorijska znanja, koja su jako važna, i opšte obrazovanje stiču u obrazovnim institucijama, a da kroz praksu u kompanijama steknu one veštine koje ne mogu da steknu u školama i na fakultetima.

Da lokalna samouprava pruža podršku školama, stipendirajuć učenike deficitarni zanimanja i brojnim drugim mirama, potvrdio je gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**:

– Subotica je jedan od pionira dualnog obrazovanja u Srbiji. Takođe, grad Subotica u cilju nesmetanog funkcionisanja lokalne zajednice vodi računa da podstiče upis učenika na deficitarne obrazovne profile i u tom cilju stimuliše učenike prvih razreda srednjih škola trogodišnje struke, dodeljujući 30 stipendija učenicima koji pohađaju nastavu kroz dualno obrazovanje – kazo je gradonačelnik.

Ovaj vid obrazovanja u Srbiji je uveden prija dvi godine. U Subotici četri sridnje stručne škule nude ovake profile: Sridnja ekonomska, Hemijsko-tehnološka, Politehnička škula i Tehnička škula „Ivan Sarić".

Sićanje na dicu koja nisu priživila borbu s malignim bolestima

Prema Kalendaru javnog zdravlja od 2002. godine svakog 15. februara obilužava se Međunarodni dan dice obolile od raka. Tim povodom se širom svita šalje poruka da je briga o kvalitetu ličenja i kvalitetu života, emocionalnim i socijalnim potribama dice obolile od raka i njevi porodica globalni prioritet javnog zdravlja. Povodom Svitskog dana dice obolile od raka, Nacionalno udruženje roditelja dice obolile od raka u centru grada održalo je program humanitarnog karaktera. Pušteni su baloni na glavnom Gradskom trgu u znak sićanja na dicu koja su zbog maligni bolesti izgubila život.

Snežana Zvekić, mama čija je ćerka sa 6 godina obolila od leukemije, kaže da je borba s opakom bolešću ove curice trajala dvi godine:

– Na žalost, veliki problem predstavlja i nerazumevanje od strane poslodavaca. Ja sam imala sreće da sam imala veoma dobre poslodavce koji su mi zaista izašli u susret i pružili maksimalnu podršku, dok se, s druge strane, veliki broj roditelja i dalje suočava s neprihvatanjem, dobijanjem otkaza ili neplaćenog odsustva. Ljudi moraju da budu svesni da je ovo bolest koja se dugo leči i da roditelji moraju da budu prisutni i uz svoju decu – kazala je Snežana Zvekić.

Akcija na trgu je bila humanitarnog karaktera, a sav prikupljeni novac biće upotribljen za izgradnju nove roditeljske kuće u Beogradu, kazala je volonterka „Nurdora", Milica Pavić.

Najčešće zastupljene maligne bolesti u dičijem uzrastu prema statistiki su: leukemije, tumori mozga i limfomi. Procinjiva se da u svitu godišnje oboli od raka izmed 175 i 250 hiljada dice, s tim što u većini nerazvijeni zemalja nedostaju registri, odgovarajuća dijagnostika i terapija, tako da se mož očekivat da je zastupljenost problema i daleko veća. U Srbiji svakog dana jedno dite oboli od raka, a svake nedilje jedno dite umre od ove opake bolesti.

Stručna praksa za đake u Gerontološkom centru

Gerontološki centar i Sridnja medicinska škula potpisali su ugovor o saradnji u oblasti obavljanja stručne prakse u ovoj ustanovi. Ova saradnja za cilj prvenstveno ima sticanje iskustva i međugeneracijsku saradnju, kazo je direktor ustanove **Nenad Ivanišević**:

– Od velikog značaja je da sve veći broj učenika osnovnih i srednjih škola ima priliku da se upozna i vidi kako žive naši stariji sugrađani, koje su odlike starosti i kako da prepoznaju sve bolesti u starosti. S druge strane, mi se nadamo da ćemo kroz ovu praksu i uslove rada koje možemo da ponudimo, uspeti da privučemo nekoga od te dece koja završe Srednju medicinsku školu, da dođu i da se zaposle u Gerontološkom centru.

Saradnju dviju ustanova podržo je i Grad, dodaje **Nataša Aleksić**, članica Gradskog vića zadužena za oblast obrazovanja koja je pozvala i druge škule da slide njezin primer.

Kako starost provest što kvalitetnije?

U Gerontološkom centru započela je edukacija za stručne radnike na temu radno-okupacione terapije. Edukaciju na temu „Radno-okupaciona terapija u ustanovama za odrasle i starije" organizovo je Pokrajinski zavod za socijalnu zaštitu.

Po ričima **Tatijane Grnčarski**, direktorke Pokrajinskog zavoda za socijalnu zaštitu neophodno je ostvarit kvalitet dostojan čovika:

– Suština života korisnika u ustanovama je ne spokojna nego aktivna starost. Znači koliko god možemo da aktiviramo naše korisnike, da im pružimo sadržaj i kvalitet života, i da naše stručne radnike podstičemo da razmišljaju u tom pravcu, i da im omoguće najbolje moguće uslove za upravo takvu jednu starost. Jer treće doba je vrlo specifično i kakva sredina ima odnos prema starosti, takva je negde i njihova starost.

U Gerontološkom centru rade stučnjaci koji se bave slobodnim vrimenom korisnika, podsitio je direktor ove ustanove, **dr Nenad Ivanišević.**

O značaju borbe protiv trgovine ljudima

U Gradskoj organizaciji Crvenog krsta održana je tribina pod nazivom „Edukacijom protiv trgovine ljudima" u organizaciji Lokalnog tima za borbu protiv trgovine ljudima Grada Subotice i Udruženja građana za borbu protiv trgovine ljudima, i svi oblika nasilja nad ženama „Atina" iz Beograda.

Slobodan Savić, sa Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Beogradu, kazo je ovom prilikom da mnogi izvršioci trgovine ljudima ostaju nekažnjeni uslid nedostatka medicinski dokaza, te je iz tog razloga neophodno da prigled ovi osoba izvrši posebno edukovani tim.

Ilija Đukanović, koordinator Lokalnog tima za borbu protiv trgovine ljudima je kazo da je tribina naminjena stručnoj javnosti.

Izložba radova studenata

Studenti Građevinskog fakulteta koji pohađaje smer arhitektonsko inžinjerstvo izložili su svoje radove u holu fakulteta. Teme radova bile su rišavanje aktuelni arhitektonsko-građevinski problema. Šefica katedre **doc. dr Viktorija Aladžić**, kaže da su teme u direktnoj vezi s nikim realnim zadacima i problemima iz okruženja za koje studenti pokušavaje izradit idejna rišenja:

– Recimo, imamo dva rada iz predmeta Osnovi urbanizma koji se bave rešavanjem prostora oko Korzoa, ulice Vuka Karadžića i iza robne kuće „Centar" pošto je to dosta razoreno urbano tkivo koje se nalazi u samom centru grada.

K. S.

NAUČNA TRIBINA „DAN MATERNJEG JEZIKA”

Bunjevački – jezik srca

U organizaciji Bunjevačkog edukativnog i istraživačkog centra „Ambrozije Šarčević” i Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca” u četvrtak, 21. februara, u prostorijama Bunjevačke matice održana je naučna tribina „Dan maternjeg jezika”. Bila je to prilika da se i bunjevačka zajednica priključi obilužavanju Međunarodnog dana maternjeg jezika, al i da se prodiskutuje o aktuelnoj temi bunjevačkog jezika.

Prisutni su prvo mogli pogledat intervju sa **prof. dr Rankom Bugarskim**, poznatim lingvistom, koji je divanio na temu „Trenutno stanje u lingvistici i očuvanje maternjeg jezika”. U svojem izlaganju on je poručio Bunjevcima da moraje čuvat svoj jezik, ko „jezik srca”, al i da u svakodnevnoj korespondenciji moraje koristit srpski jezik, ko „jezik razuma”. **Nevenka Bašić Palković** je divanila na temu „Maternji jezik u vrime priporoditelja i posli 1918. godine”, a **Sandra Iršević** je pridstavila svoje istraživanje na temu „Identitet i bunjevački jezik kod dice u Subotici”. Tribinu je zaključila **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, nuz temu „Kratka istorija bunjevačkog jezika”.

Nevenka Bašić Palković, Sandra Iršević i Suzana Kujundžić Ostojić

– Dan maternjeg jezika obilužavaje sve članice Uneska, samim tim i Srbija, pa i mi ko nacionalna manjina. Bunjevački se nalazi u „maloj povelji” o manjinskim jezicima kojom se Srbija obavezala štitit i ovaj jezik, pa je zato i važno razmišljat i divanit o ovoj temi, pogotovo ako to radi cila Evropa i skoro cio svit. Na ovom svitu postoji ogromna šarolikost kad je u pitanju jezik, to je jedan velik i bitan dio identiteta svake osobe koja ga divani – ističe dr Kujundžić Ostojić.

Što se bunjevačkog tiče, konstatacija je da o njemu triba još više divanit.

– Mi, Bunjevci, još uvik imamo društvenu stigmatizaciju kad divanimo naš maternji jezik javno. Doživljavamo ga ko štogod izuzetno lično, privatno, zato što se on, učio, prinosio i koristio u zdravo dugačkom periodu samo u porodicama. Samim tim što smo ga uveli u škule prija jedanajst godina i što se trudimo da stanje u ovoj oblasti poboljšavamo, stvara se mogućnost da rastu nove generacije u drugačijim okolnostima. Nismo se ni mi stidili divanit na bunjevačkom, al smo zbog tog imali raznorazne sankcije. Mi, koji smo danas na određenim mistima i funkcijama, moramo sist i posvetit se toj temi, moramo pripravit taku društvenu atmosferu u sridinama di žive Bunjevci, da se oni osićaje slobodno i prijatno kad divane svoj jezik. Da mogu divanit maternji jezik s ponosom, ko što to rade i druge nacionalne zajednice.

Pridsidnica NSBNM se osvrnila i na riči prof. dr Ranka Bugarskog.

– On je, ko jedan od najbolji lingvista Srbije, al i jedan od vrsni svitski lingvista, dao savit Bunjevcima da svoj maternji jezik koriste ko jezik srca i tako ga i divane, a da jezik razuma bude većinski jezik, da to bude jezik kojim se sporazumivamo s okoli-

„I” DI MU NIJE MISTO

U pokušajima da se bunjevački divani/piše često se susriću i pogriške. I onda se svi pozivaje na to kako su čuli od roditelja, majke, dide... Standardizacija bi take probleme tribala otklonit.

– Standard dozvoljava određene dublete, ko na primer jel je „dužijanca” el „dužionica”. Nastaju veći problemi kad se „i” nađe tamo di mu nije misto. U štokavskoj ikavici „jat” se prominjiva u „i” u skoro 95% slučajeva, al kad se promini i u ti 5% onda nastaju problemi. Problem je i srpska konstrukcija rečenice koja se često čuje. Ne može se bunjevački divanit i pisat samo tako što će se metnit „i” di triba i di ne triba. Standardizacija jezika je proces. Ušli smo u njega, imamo sad već ozbiljne atribute. Možmo se služit Ričnikom, Gramatičkim priručnikom i pravopisom. To je sad jedna baza iz koje triba dalje radit. Nedouumice triba ispravljat, a ono što sam primetila jeste i to da se jedared nepravilno upotribeljna rič teško izbaciva iz upotribe – komentariše dr Kujundžić Ostojić.

nom, administracijom. Mi se ovom tematikom moramo bavit, radit triba još tušta da se sustigne sav onaj prazan hod od sedamdesetak godina kad smo izgubili trku s ostalima. Pristali smo postojat 1945. godine, i sad se ne možemo odjedared vratit. Zato je i obilužavanje ovog dana jedan vid buđenja bunjevačkog jezika – divani dr Kujundžić Ostojić, pa zaključiva:

– Jezik se mora koristit i u kući, nije dosta da dica uče u školi dva časa nediljno. Jezik srca podrazumiva i da bunjevački koristite kad ste sami sa sobom, kad razmišljate, da razmišljate na bunjevačkom. Onda je to pravi maternji jezik.

U svojem profesionalnom radu Nevenka Bašić Palković u Gradskom muzeju i Gradskoj biblioteci je imala priliku otkrivat velik broj dila na bunjevačkom jeziku koja su nastala u prithodnom periodu, pa je i bila najpozvanija da pripozna dal se i u kolikoj miri bunjevački prominio od kako su Bunjevci prisutni na ovim prostorima.

Ona je u uvodu kazala da su Bunjevci zaslužili slavit Dan maternjeg jezika, jel su svoj jezik uspili sačuvat, te dodala:

Ranko Bugarski

– Tušta lingvista, domaći i inostrani, nas uvažava, jel smo u jednoj maloj brojnosti u odnosu na druge narode uspili sačuvat našu ikavicu i možemo se ponosit njom. Od osnivanja Nacionalnog savita 2003. godine, kroz izdanja, medije i udžbenike nigujemo ono što smo naslidili, i usavršavamo ga. Po mojem mišljenju, bunjevački se ne razliku tušta od prija 100 godina, el pedesetak, kad sam na bunjevačkom divanila sa majkom na sašu. Onda sam i naučila najveći broj divni bunjevački riči koje se, nažalost, danas u savrimenom dobu, gube iz upotribe, naročito kod najmlađi. Zato je i naša dužnost radit sve ovo, prinosit naša znanja na mlade. Oni sad imaje bunjevački u osnovnim škulama, imaće i u sridnjim, postoje udžbenici, listovi. Skrenila bi pažnju i da postoji pravo blago na bunjevačkom na Zavičajnom odiljenju Gradske biblioteke u Subotici.

Prema Nevenki Bašić Palković koja je, izmed ostalog, i profesor jugoslovenski i opšte književnosti, na pitanju jezika triba još tušta radit.

– Poletni smo i veseli zbog onog što je urađeno od 2003. godine, al triba još radit, uključivat što više stručni i mladi ljudi, novinara, studenata, pisaca, da se stalno bave jezikom. Jel, poso oko jezika nije gotov, a ako nema dosta stručni i mladi ljudi, nećemo moć napridovat.

Kako je istakla Sandra Iršević, koja je, zajedno sa **dr Aleksandrom Raičom** radila anketu o bunjevačkom jeziku med dicom koja u škulama uče bunjevački.

– Došli smo do zaključka da su dica koja uče bunjevački izuzetno svesna svojeg identiteta, te da su se identifikovali sa svojim narodom. Istraživanje je također pokazalo i da ovu nastavu pohađa i dio dice koja nisu Bunjevci, al su zainteresovani da bunjevački nauče. Što se nivoa znanja tiče, dica su bila dosta samokritična, a mogli smo zaključit da ga ona dica koja duže uče bunjevački, bolje i divane. Radili smo s dicom od petog do osmog razreda, u anketu je bilo uključeno 85 dice, a nažalost, saradnju je odbila Osnovna škula „Matija Gubec" iz Tavankuta – kazala je Sandra Iršević, te je dodala da je istraživanje o jeziku bilo šireg obima, da je rađena i „onlajn" anketa sa punolitnim osobama, te da će ti rezultati tek bit pridstavljeni.

O bunjevačkom, slažu se svi naši sagovornici, nije dosta divanit samo na Dan maternjeg jezika, neg je svaki dan prilika napravit korak više. Ono o čemu isto triba povest računa jeste i kako bunjevački divanimo, kako ga pišemo, jel smo često u situaciji vidit da se bunjevački divani pogrišno. Jeste, dug je bio period stigmatizacije, al to ne mož bit uvik opravdanje, pogotovo ne onima koji, kroz škule, medije, knjige, Nacionalni savit, institucije i udruženja imaje i velik edukativni uticaj.

N. S.

BUNJEVAČKO PRELO ODRŽANO I U SOMBORU

Osamnajsto od reosnivanja

Tradicionalno Veliko bunjevačko prelo obiluženo je i u Somboru, početkom februara, a domaćini, pridstavnici Udruženja građana „Bunjevačko kolo" svoje goste su dočekali u svečanoj sali restorana „Crystal Lux" koja je, kako kažu organizatori, bila pripuna.

Pridsidnik „Bunjevačkog kola" **Dejan Parčetić** pozdravio je sve prisutne koji su uveličali svečanost, a med njima su bili i zaminik pridsidnika Skupštine Republike Srbije **Veroljub Arsić**, pridsidnik Skupštine grada Sombora **prim. dr Zoran Parčetić**, narodni poslanik **prim. dr Vlado Babić**, zaminik gradonačelnice Sombora **Antonio Ratković**, pomoćnik gradonačelnice **Ivan Šimunov**, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, član Gradskog vića za nacionalne manjine i saradnju sa virskim zajednicama **Silard Janković**, zatim pridstavnici somborski udruženja, Kola srpski sestara, Srpske čitaonice „Laza Kostić", Mađarske građanske kasine, HKUD „Vladimir Nazor", GKUD „Ravangrad" i bunjevački udruženja iz Subotice, BKC Subotica, Bunjevačke matice, al i gosti iz Mađarske.

Tom prilikom je Parčetić istako da je Veliko bunjevačko prelo i jedan od četri nacionalna praznika bunjevačke zajednice u Srbiji, a iskoristio je priliku i čestitat svima koji na Marin slave imendan.

– Od našeg reosnivanja proslavljamo 18. Veliko bunjevačko prelo, pa je i to znak da dobro radimo. „Bunjevačko kolo" ne bi bilo to što jeste da nema naši dobri prijatelja koji su s nama – dodo je Parčetić.

Već po tradiciji, za svoju ulogu bandaša i bandašice, na manifestaciji „Bunjevačka Dužionica 2018.", darivani su **Milica Mastilović** i **Aleksandar Jonjić** Kalčan, koji su, tom prilikom, izmed ostalog, kazali „... i, ko jedared uđe u to kolo... nikada više iz njega ne izađe..." Slike od „bunjevačkog zlata", u ime Udruženja, uručio njim je podpridsidnik **Aleksandar Bošnjak**.

foto: UG „Bunjevačko kolo"

Program Prela otpočo je prikazivanjom skeča. Pripravila ga je **Aleksandra Medurić Kalčan**, a izveli su ga članovi dramske sekcije UG „Bunjevačko kolo" i GKUD „Ravangrad". Igre, u sklopu skeča, odigrala je prva postava izvođača. To je ujedno bila najava za pridstavu „Ča Grgina huncutarija", koja će ovog prolića imat i svoju premijeru. Tokom večeri prisutni su mogli uživat i u reviji bunjevački nošnji, a o njima je divanio **Josip Parčetić**, a za raspoloženje gostivi pobrinio se orkestar **Emila Antunića**. **N. S.**

NOV ZADATAK ZA NOVINARE „BOCKA"

U gostima kod umitnika

Protekle dvi godine „Bunjevački media centar" vodi redakciju mladi novinara u Somboru koji pišu za list za mlade na bunjevačkom jeziku „Bocko". Redakcija je tokom februara imala zadatak oprobat se na terenu kad su u pitanju visti iz Sombora vezane za bunjevačku zajednicu.

Poznati mladi bunjevački umitnik **Ivan Vilim** imo je svoju četvrtu samostalnu izložbu u galerijskom prostoru Kulturnog centra „Laza Kostić" u Somboru. Umitnik je tokom protekli godina sarađivo sa „Bunjevačkim media centrom" iz Sombora kroz dičije radionice. Članovi Media centra i mladi novinari odlučili su se positit izložbu i otkrit kako je radit na terenu.

Izložba „Without Fantasy" pridstavljena je sa deset crteža i deset slika u kombinovanoj tehniki – akril, ulje, kolaž na papiru el platnu, različiti formata koji su nastali u protekle tri godine.

Urednica likovni programa **Tatjana Dimitrijević** pozdravila je prisutne i istakla:

– Ovo je pokazna vežba jednog izuzetnog talenta i osećaja za boju kao i snažnog osećaja za

U ČONOPLJI ODRŽANO OKUPLJANJE

Debo četvrtak

U organizaciji Bunjevaca iz Čonoplje, „Bunjevačkog media centra" Sombor, BKC „Lemeški Bunjevci", „Bunjevačkog omladinskog centra" iz Subotice i pod pokroviteljstvom Saveza bačkih Bunjevaca, u četvrtak, 28. februara, u prilipom ambijentu Etno-parka „Stari Ribnjak" u Čonoplji, obilužen je jedan od tradicionalni običaja kod Bunjevaca poznat ko Debo četvrtak.

Goste iz Čonoplje, Lemeša, Sombora, Subotice i Mađarske prigodnim ričima pozdravili su **Stanislava Lutkić** i **Antun Petrović**, koji su štogod više kazali o tradiciji na ovaj pokladni običaj. Šaljivim stihovima pridstavila se pisnikinja **Marija Feher** iz Čonoplje, a lipe stihove o Debelom četvrtku pročitala je **Ružica Parčetić**.

Debo el Debeli četvrtak kako se uobičajeno divanilo u Somboru i okolnim salašima, pridstavlja poslidnji pokladni četvrtak. Naši stari su divanili da tog dana triba ist devet puti kako bi se skupila snaga u tilu, jel dolazi dugačka Korizma, a po starovinskom virovanju mršavo čeljade je bolesno. Po običajima, triba se još jedared dobro naist, da se poide sva pokladna mrsna rana, koja se ne mož dugo čuvat, a Korizma je dugačka i nemrsna. Obično su se na salašima pravili veliki disnotori i bilo je tušta mrsne rane i nije se nikad šparalo, pa su zato znali kast: „Naišćemo se soparnog ila u Korizmi".

Kadgod Debo četvrtak nije bio zapovidan blagdan, al su ga čeljad poštivala, ko svaki neradni dan, radili su samo nužne poslove, a najviše vrimena proveli su u gošćenju i kojikakim zabavama. Tušta salašarske mladeži je došlo u varoš, radi provoda u svojim društvima, momačkom el divojačkom.

Antun Petrović i Stanislava Lutkić

Debo četvrtak je na glasu i po fankima, jel ko ji onda ne ide, taj ko i da ne zna da je bio Debo četvrtak! U Somboru i okolnim salašima običaj je da se na ovaj dan pripravljaja i pogača, el kako se kaže u ovom kraju, gibanica.

– Gibanice, što kažu, debele ko butina, peku se samo za ovaj dan! I ovo je prava umitnost naši reduša! Kadgod se pazilo da se gibanica zakuva od dobrog krušnog brašna iz mlina, friškog kvasa i mlakog mlika. I tako stoji na vrućem, pokrivena jastukom. Onda se razvije, bogato nafiluje makom, orasima, višnjama, rogačom, suvim grožđom, el kakaom, zavije, pa još malko odmori u tepsiji. Odgori se primaže jajetom, da ne puca zlatna korica, pa na pečenje u vruću paorsku peć! – ispripovidala je **Ljiljana Jozić**.

Mirko Bajić, pridsidnik Saveza bačkih Bunjevaca, istako je:

– Obnova običaja i čuvanje tradicije je naš zadatak, al i naša želja. U toj želji mi smo se večeras i okupili ode u Čonoplji, ne prvi put, al sigurno ne i poslidnji. Družićemo se još tušta puti u ovakim prilikama, kad se obnavljaje i čuvaje davni običaji kod Bunjevaca.

Organizatori, na čelu s familijom Jozić iz Čonoplje, su se potrudili da, kako nalaže tradicija, priprave tušta fanaka i pogače. Nuz pismu, divan, poslastice, bunjevačka zajednica oživila je sićanje na davna vrimena, a običaje će, virujemo, nastavit čuvat naši mladi.

S. L.

kompoziciju. To je jasno vidljivo na njegovim velikim formatima. Međutim, čini mi se da su upravo ovi manji formati, radovi na papiru, koji su svedeni, koji su, moglo bi se reći jedna izvučena suština apstraktnog izraza kroz gest i čitava kompozicija izložbe je postavljena na takav način da ima jedan zanimljiv ritam.

Ivan Vilim je istako da je cila izložba povezana kroz pripovitku o besmrtnoj umitnosti, di publika triba uživat u tom što nema predmetnosti, prosto je razlaganje na likovne elemente – oblik, boju, liniju i da svako u suštini vidi štogod što je njemu zanimljivo.

Luka Bošnjak odlučio je postavit nikoliko pitanja umitniku, dok je **Ivana Jozić** sve to zabilužila kamerom. Intervju sa Ivanom Vilimom biće objavljen u časopisu za mlade „Bocko".

S. L.

ODLASKOM U PENZIJU IVAN ŠARČEVIĆ SE VRATIO SVOJOJ PRVOJ LJUBAVI – SLIKARSTVU

Slikar vojvođanskog neba

Umitnički put slikara **Ivana Šarčevića Šarca** je, u najmanju ruku, neobičan. Ljubav prema slikarstvu se rodila rano, potom je decenijama tinjala, da bi tek odlazak u penziju dono priliku da se ona na pravi način razvija. A kako se razvila potvrđivaje brojne izložbe, nagrade, posebno priznanje Pro urbe za 2017. godinu, a konačno, ponajviše same slike.

– Od ditinjstva gajim ljubav prema likovnoj umitnosti i večito sam želio bit slikar. Nakon svršetka Sridnje grafičke škule konkuriso sam na Likovnoj akademiji i, za divno čudo, bio primljen. Od 3.500 kandidata sam izabran med 12. Međutim, bila je to 1968. godina, otac je sam radio, bilo je nas troje dice u fa-

Ivan Šarčević

ČETKICA I U LIVOJ I DESNOJ RUKI

Šarčević je tokom svojeg slikarskog rada otkrio i osobinu koja ga krasi od malena, jednako dobro radi i desnom i livom rukom.

– Virovatno zbog tog spadam u kategoriju slikara koji brzo rade. Primetili su to prvo drugi na kolonijama. Kad radim, ja sam „u sliki" i ne primećivam šta se dešava oko mene. Jedared su me, u momentu „vraćanja u stvarnost" opominili da slikam livom rukom. I zaista, sasvim mi je svedno u kojoj su mi ruki četkica el špakla. Prisitio sam se onda i drugi detalja, od malena tako funkcionišem. Na primer, pišem desnom rukom, al za čekić i kaki drugi alat koristim livu ruku. Tom ranije nisam pridavo pažnju, al mi je u slikarstvu to sad zdravo korisno.

miliji i nije bilo mogućnosti to sprovest – sića se Ivan Šarčević.

I kako je mladost obilužena buntom, pa i inatom u sukobu generacija, Šarčević je odslužio vojni rok, kratko radio u struki, a potom, mimo želje familije, završio škulu za policajce i ostvario karijeru na tom polju.

– Tokom profesionalne karijere nije bilo tušta kontakta sa umitnošću, jel su to bile dvi oblasti koje iziskivaje kompletnu ličnost, a i ja virujem da, ako želiš bit uspišan na jednom polju, improvizacije ne smi bit.

Srićom, kako kaže naš sagovornik, u penziju je zbog beneficiranog radnog staža očo rano. Otvorila se prilika da se vrati prvoj ljubavi. Ko ostvareni čovik u profesiji, sa ostvarenom porodicom (sad sa suprugom Lizom nuz dvoje dice ima i četvero unučadi), Šarčević se konačno mogo ostvarit i ko umitnik.

– Poslidnji dvadesetak godina radim „punim plućima". U stanu imam svoj mali atelje, a učesnik sam i velikog broja kolonija. Tušta sam moro radit, da opstanem u periodu „kritizerstva", jel tušta nji tu odustane. Naravno, nisam tako velik umitnik da nema mista kritikama, al triba privazić ljudsku bolest za koju nema lika – zavist – a koja je opet zdravo prisutna med umitnicima.

Šarčevićove slike je lako pripoznat, prija svega po motivima koje obrađiva.

– Dite sam Vojvodine, zaljubljenik u ovo naše nebo, pa na svakoj sliki mora bit neba i oblaka. Ovaki slika je najviše. Imo sam čast da se družim sa Savom Stojkovim, što se i vidi po slikama, „krao" sam nike stvari od njega. Izlago sam, rame nuz rame, s dva barda vojvođanske likovne umitnosti Savom Stojkovim i Pajom Blesićom, ritko kojem umitniku se pruži taka prilika. Konačno, koliko sam uspišan, kazaće javnost.

Učesnik je priko 500 kolonija, iza njeg je na hiljade slika koje, kako kaže „ne lageruje", jel to nije smisao umitnosti. One se nalaze u mnogim kućama, pa i na više kontinenata. Slike ostaju na kolonijama, budu prodate, poklonjenje, Šarčević se rado odaziva humanitarnim akcijama.

– Organizovo sam sa prijateljima i dvi uspišne humanitarne izložbe, sve slike su prodate, a prikupili smo dio sridstava za operaciju male Ive Zvekić. Kako sam angažovan u Udruženju penzionera, svake godine poklonim sliku najstarijem penzioneru u akciji „Sunčana jesen života", prošle godine sam svakoj od 28 žena u Udruženju poklonio sliku sa cvitnim motivima za 8. mart, darivam sliku za najlipšu prelju na Velikom bunjevačkom prelu... Baš mi je čika Sava Stojkov divanio „Derane, da bi prodao jednu sliku, moraš dve pokloniti". Što se kolonija tiče, one su vid edukacije za nas slikare. Volim radit na kolonijama, jel se onda stvori izazov na licu mista pokazat ko si i šta znaš. Moram, ovaj put, i zamirit organizatorima koji često zanemare da ne možemo baš sve radit „iz ljubavi", nije jednostavno kad

AKADEMIJA – KARIKA KOJA NEDOSTAJE

I sad, kad se ostvario i ko slikar, Šarčević žali za propuštenom prilikom iz mladosti.

– Žao mi je što nisam završio Likovnu akademiju, jel je to „karika koja nedostaje". To je uvik ko kaka barijera izmed kupca. Postoji niki prićutni jaz izmed nas „samouki" i „akademaca", vidi se to i na kolonijama di smo zajedno. Mi, „samouki", smo slobodniji, nismo toliko oterećeni diplomom. Naravno, diploma u slikarstvu, ko i u bilo kojem drugom poslu, nije priduslov uspiha.

sam plaćaš troškove privoza. Imam svake godine tri lipa poziva da gostujem u Parizu, Rimu i Kazablanki, to su lipe, al daleke destinacije, pogotovo kad organizatori ne podrazumivaje troškove privoza – divani Šarčević, pa se za kraj još jedared osvrće na kolonije:

DRUŠTVO MALO BRINE

Pogled na umitničku scenu Subotice prema Šarčeviću baš nije „ružičast".

– Ne brine se društvo dovoljno o umitnicima, pa je teško uspit ako ne pripadate kakom društvu. Pridsidnik sam Likovnog odbora u Bunjevačkoj matici, aktivan sam u Udruženju penzionera. Oni su me i pridložili za nagradu Pro urbe, i jedan sam od ritki amatera koji je tako nagrađen za likovnu umitnost.

– Uvik se pojavi niki inat, pokazat na licu mista. To je, valjdar, ljudski, pokazat da si bolji, tako bi tribalo u stvari da je u svakoj profesiji, da radiš štogod najbolje što znaš. Tako je mene i učio moj stari grafički majstor, da sve što radim radim vrhunski, el da ne radim. Nema mista polovičnosti, tako živim cio život, tako se odnosim i u likovnoj umitnosti. **N. S.**

TAKMIČENJE RECITATORA „VOLIM BUNJEVAČKI"

Talenata ima, triba radit

Mihajlo Vilov, Nikolina Sedlak i Sofija Šild

Hermina Kumer, Alen Palfi i Dario Tikvicki

Bunjevački edukativni i istraživački centar „Ambrozije Šarčević" organizovo je takmičenje recitatora za učenike niži i viši razreda osnovni škula, a najbolji će nać svoje misto na Gradskoj smotri recitatora.

Žiriju u sastavu **Gabrijela Diklić, Alisa Prćić** i **Nataša Stantić** pridstavilo se devetnajstoro dice. Med troje najbolji u nižim razredima našle su se **Sofija Šild** na trećem, **Nikolina Sedlak** na drugom mistu, dok je prvo zauzo **Mihajlo Vilov** s pismom **Gabrijele Diklić** „Huncut".

Mihajlo je na Gradskom takmičenju bio i lane, tako da je s pravom bio jedan od favorita na prvom koraku u novom ciklusu takmičenja.

– Velik je uspih proć u dalje takmičenje, a sad mi pridstoji da radim dalje s učiteljicom i drugarima. Učiteljica je birala pismicu, možda zato što sam i ja malo huncut, a pismica je o divanu unuka i dide. Dida ređa pitanja, unuk odgovor, a zaključak je da u škuli najvećma voli odmore – kazo je Mihajlo.

U kategoriji viši razreda, treći je bio **Dario Tikvicki**, drugo misto je zauzo **Alen Palfi**, a prvo **Hermina Kumer** sa pismom „Stari đeram" **Geze Babijanovića**.

– Ovo će mi bit prvi put da ću nastupit na gradskom takmičenju. Sama sam birala pismicu, znam je još od ranije, a divani o starim vrimenima, šta to sanja stari đeram, kako je prija izgledo, kako je bio od koristi. Ovo je, inače, i moja omiljena pismica na bunjevačkom, a volim i pismicu „Didine riči" – otkrila nam je Hermina.

Da žiri nije imo lak poso izdivanila je i Alisa Prćić.

– Oduševim se uvik kad čujem dicu kako recituju. Drago mi je da se trude, al ima tu još prostora za napridak, pogotovo da se poradi na pravilnom akcentovanju bunjevački riči. Mislim da smo bili pravedni u odlučivanju, a i oni koji nisu med troje najbolji ne tribaje bit tužni, nego se i dalje trudit.

Divaneć o utiscima o malim recitatorima **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica BEIC „Ambrozije Šarčević" istakla je da med dicom ima kvaliteta.

– Ko i prošle godine, utisak je da ima manje đaka stariji razreda, valjdar oni sad imaje i druga interesovanja, ne zanima ji samo recitovanje. U mlađem uzrastu smo vidili i nove dice, a zajedno je utisak da imamo talentovane đake s kojima se mož radit duže vrime, pa da bude i dobri rezultata.

Na pitanje dal u bunjevačkoj zajednici ima dosta pisaca koji dici ostavljaje kvalitetne pismice, dr Kujundžić Ostojić na kraju odgovara:

– U vrime kad smo mi bili dica onda nije bilo bunjevačke, već dičije književnosti, a ona se zasnivala na Jovanu Jovanoviću Zmaju i još nikoliko autora. Tako isto možemo kazat i za bunjevačku dičiju književnost danas, nije mala ni beznačajna. Ako iza svakog autora ostanu pisma-dvi koje će obilužit čije ditinjstvo, koje će se dalje prinosit, onda je to prava stvar.

N. S.

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

Sveti Grgo travu trgo

Korizma je vrime posta, a kadgod se postilo od Čiste sride do Uskrsa. Post je bila dobra da se organizam oslobodi od jake masne i slatke rane. Masnoća se navaćala na zidove vena, a šećer je škodio pankreasu, i za to vrime posta se sve to pročistilo i obnovilo. Ilo se dosta kiselog kupusa koji skida masnoću i šećer, a ima tušta vitamina. Ilo se dosta i kokica, a one čiste stomak od jake kiseline.

Post bio lik od bolesti

Kad se postilo u Korizmi, manje se bolovalo od šećerne bolesti i visokog krvnog pritiska. Post nije važila za manju dicu i za staru i bolesnu čeljad, što bi se kazalo, od 7 do 77 godina. Još nisu počeli teški poljski poslovi, pa se to lako izdržalo. Sad ima dosta mladi koji ni ne znadu šta je Korizma i zašto se posti. Isus Krist je prija svoje smrti postio 40 dana u pustinji, pa od to dobo i čerez tog postimo Korizmu.

Vrime odricanja

A korizmeno vrime, osim posta, jeste i vrime odricanja, a koliko se svit tog pridržavo vidimo i po tom kako su oni veliki pušači koji nisu mogli dan brez cigaretle, al na Čistu sridu je ostave i ne zapale nijednu do Uskrsa. Ne samo pušači, već su se svi odrekli kakog poroka: duvana, alkoholni pića, kafe, kartanja i veselja s pismom i svirkom. Što se u Korizmi našporuje to se da u crkvu, el se podili kakoj staroj el sirotoj čeljadi da i oni za Uskrs vide veliku ljubav svoji bližnji.

Zabava za mlade i u Korizmi

Mladi su se i u Korizmi sastajali i družili. Dogovore se di će se nać,

pa domaćini napucaje kokica i onda se šale i zabavljaje i sigraje kojikaki sigranija, šickanja, lekovanja, kurjačanja i drugo, okreni se buvo, diljka i još kojikaki sigranija, a i čitali su i kake bunjevačke narodne pripovitke. Na kraju se dogovore di će se i kad će se naći, a bio je i običaj da se do ponoći vrate kući. Ako je bio čiji imendan išlo se i Korizmom čestitat, pokloni se nisu kupovali, a počašćeni su bili kokicama, kuvanim kuruzima u zrnu jel vrućom projom. Kad trava ozeleni, a tu je i početak prolića, onda su mladi u Korizmi, ako je lipo vrime, posli podne nediljom i svecom pravili loptanije, di su se sigrali kojikaki sigranija, berberečke, šuturle, vije, pavla pauna i druge sigre. Tako su mladi provodili svoju bezbrižnu mladost na salašima kad nije bilo radija, tranzistora ni televizora ni telefona, al su bili zdravo veseliji neg danas, svudan se stiglo di se tilo, dogovor je bio važan i živilo se u miru i slogi. Tako su se kod mladi javljale i prve ljubavi, društvo bi jedni drugima malo pomogli da se nađu momak i cura, a da to roditelji ne znaje dok ne bude ozbiljna ljubav.

Kad grane proliće...

Početkom marta, dok je još ladno vrime, žene su radile svoje radove, prele, tkale, štrikale i šile, a muškarci su pravili one od slame krušne kotarice, od pruća manje i veće košarove, pa sic i lise za zaprežna kola, a drugi su znali plest asure i saćure od rogoze, a i metle sirkove, korovske. Kazali su, kako je na Četrdeset mučenika, tako će bit još 40 dana, al to ne bude uvik tako. Sveti Grgo travu trgo i mlado zeleno žito. A to se mislilo na onog Grgura papu, koji je bio 12. marta oduvik, pa ljudi i dan-danas slave imendan i mole se Svetom Grgi na taj dan iako nije zapisan u kalendaru. Sve se mož prominit, al kadgodašnji običaji ostanu zauvik. Bila je izreka: „Sveti Grgo, u tici jaje tvrdo, za Svetog Josu, tice jaja snesu."

Nediljom se išlo u crkvu na misu, a sridom se išlo na Put križa u crkvu. To je bilo posli podne. Oblačilo se zimsko i jesensko ruvo, već kako je bilo vrime, a litnje ruvo se počelo nosit oko Đurđevdana. U drugoj polovini marta vrime se prolipša, pa su se počeli radit prvi radovi na njivi. Žito se drljalo s branom, koju su vukli konji, da se zemlja poravna i zavale pukotine di je zemlja ispucala. Čukanjice su se pokupile sa žita da ne smetaje kosi kad risari stanu kosit žito, a čukanjice su obično kupili mladi i dica. Oni su to volili jel se mogla vidit tičija gnjizda s jajima. Mogli su da vide kaka su jaja, a moglo se vidit i mali zečića u zelenom žitu. Dica ni zečiće nisu dirali da se ne bi zec rasrdio pa toj dici ne bi ništa dono na Uskrs.

Kadgod i sad

Ako u martu grmi, stari su kazali, marčana grmljavina, rodna godina. Kad kalendarski počme proliće to je bila prava milina, nije bilo zima, a nije bilo ni zdravo vrućina. Laste i druge tice selice su se vraćale u svoja stara gnjizda, što nas je uvik obradovalo, ševe su se dizale visoko i pivale, iz dolova se čulo krekećanje žaba, sve se radovalo proliću. Sunce nije zdravo peklo, već onako blago grijalo. A bila izreka, bolje da te majka bije neg da u martu sunce zdravo grije. Sad se mož kazat da ni nema više prolića, dok je zima, zima je, a onda odjedared sunce grije, sve peče. Na njivama su se radili i drugi poslovi, oralo se, sijala zob i prolićni ječam, a i krumpir se sadio oko Svetog Jose. Žene su radile u baščama, kopale, prikopavale, grabile, sadile luk, sijale mak, peršin, šargaripu, rokvicu, salatu, grašak, špenot i drugo. Visibabe su procvatale, a i drugo cviće je krećalo iz zemlje. Marta 25. je Blagovist. Taj su svetac naši stari slavili, al onako skromno jel je uvik bio u Korizmi. A Korizmom se postilo, ni se kuvalo mesa ni nediljom, samo se moglo ist ribe, ko je mogo i imo di kupit. Samo na Cvitnu nedilju se moglo kuvat mesa, jel je to bio radostan dan, pa se i za mlade moglo pravit kake zabave sa svirkom. Samo se svatovi nisu nikad pravili u Korizmi. To je bila crkvena zapovid, ne svadbuj u svečano i zabranjeno vrime. Na Cvitnu nedilju je bio običaj da se čeljad umivaje u mladom zelenom žitu. **A. V. K.**

Sveci koji se spominjemo

Sad smo u svetom korizmenom vrimenu, koje traje šest korizmeni nedilja, a zovu se Čista, Pačista, Bezimena, Sridoposna, Gluva i Cvitna. U korizmeno vrime se postilo više, išlo se u crkvu i Bogu molilo. Korizma nas sića na vrime kad je Isus Krist postio u pustinji 40 dana tako da nije ništa ijo ni pio, a kad je ogladnio bio je iskušavan od sotone. Mi, obični ljudi, ne možemo da ništa ne idemo, al naši su preci strogo postili cilu Korizmu.

Čista srida je 6. marta, a u martu ove godine su i četri korizmene nedilje, Čista, Pačista, Bezimena i Sridoposna, dok će u aprilu bit Gluva i Cvitna nedilja, prid Uskrs.

Marta 12. marta slavimo Svetog Grgu - Grgura papu velikog, kojeg je božja providnost poslala na stolicu svetog Petra. Rođak je pape Feliksa III. Prija neg što je posto papa bio je poznat prefekt Rima, a papa je posto 590. godine. Bio je pisac i obnovitelj liturgije i crkveni pivanja, koje se po njem zove Gregorijanski koral. Njega su naši prici zdravo poštivali i slavili, pa i dan-danas, iako je u kalendaru primišćen u septembar, al svit ga slavi i moli mu se 12. marta, kako je oduvik bilo. Marta 19. slavimo Svetog Josipa, zaručnika Blažene Divice Marije. Josip je bio potomak loze Davidove, bio je pobožan mladić i zato mu je Bog povirio da se stara ode na zemlji za Isusa i Blaženu divicu Mariju. To nije bilo ni malo lako, prvo kad je u Betlehemu tražio smištaj di će se Marija porodit, pa opet kad su morali bižat u Egipat da ga kralj Irod ne ubije.

Marta 25. slavimo Blagovist. To je dan kad je Bog poslo anđela Gabrijela divici Mariji u grad Nazaret da navisti radosnu vist da će začet po Duhu svetom i da će čedo bit sveto i zvaće se sin Božji.

A. V. K.

BUNJEVAČKA ZDILA

Ilo za Korizmu

Čorba od krumpira

Potribno je:
4 krumpira
jedan peršin
jedna šargaripa
jedna glavica crnog luka
2 deci skorupa
2 kašike masti
jedna kašika vegete
jedna kašičica sitne crvene paprike
jedan lovorov list

Pripravlja se:

Krumpir, peršin, šargaripu i luk očistit, isić na kockice pa metnit u labošku i nalit tri litre vode. Dodat vegetu i metnit na šporelj da se kuva. Zapršku napravit od masti, brašna i sitne crvene paprike, pa na laganoj vatri kuvat. Kad se skuva metnit list lovora u čorbu. Kad se iznese na astal, ko voli metne po jednu kašiku skorupa.

Pogačice s krumpirom

Potribno je:
po kile krumpira
jedna kašika masti
malo soli
2 jajeta
brašna koliko zavati za mekano tisto

Pripravlja se:

Krumpir očistit, pa skuvat u vodi. Kad se skuva vodu procidit, a krumpir izgnječit, dodat jaja, mast, soli i brašna koliko zavati da se zakuva mekano tisto. Oklagijom razvit tisto debljine jedan centi, vadit formom pogačice pa slagat u mašćom podmazanu tepciju. Peć na laganijoj vatri.

Pogačice sa sirom

Potribno je:
25 deka pućijeg sira
25 deka margarina
2 jajeta
25 deka oštrog brašna
malo soli

Pripravlja se:

Zakuvat tisto od sira, margarina, jaja i brašna s malo soli. Razvit tisto debljine jedan centi i pravit sitne pogačice. Odozgor namazat žumancetom, pa posut kimom el susamom i peć.

A. V. K.

PISMA ZVONKA BOGDANA DIVANI VIŠE JEZIKA

Naša je grana mala, al je fina...

Zvonku Bogdanu, muzičkom umitniku, uručeno je najvridnije priznanje Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, posebno priznanje „Ivan Antunović" (za poseban doprinos na očuvanju nacionalnog identiteta Bunjevaca). Bilo je to na obilužavanju nacionalnog praznika Bunjevaca „Dana osnivanja prvog Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine – 23. februar", al i povod da vam u ovom broju „Bunjevački novina" pridstavimo dio bogate biografije čovika koji je svojom pismom i stihovima odlično opiso ovdašnje Bunjevce, njeve salaše, ravnicu, al i uradio veliku promociju naše zajednice kroz riči koje se nižu.

Zvonko Bogdan

Zvonko Bogdan je rođen 5. januara 1942. godine u Somboru, u kojem njegovi prici žive od davnina. Baćo **Stipan** i nana **Maca**, divojački **Kukuruzar**, imali su dvoje dice, sina **Zvonka** i mlađu ćer **Zdenku**.

Ditinjstvo Zvonka Bogdana bilo je zanimljivo. Didu po nani, **Stipana Kukuruzara**, pamti iz dana ditinjstva ko najpametnijeg, najboljeg i, od svi u familiji, najviše uvažavanog čovika. Svi su ga zbog dobrote i blage naravi cinili i volili. Nikada ni na kog nije povisio ton. Divanio je jezikom svoji pridaka, bunjevačkom ikavicom. Na salašu svog dide, na periferiji Sombora, Zvonko Bogdan je provo vrime do polaska u škulu. Tu je otkrio neponovljiv svit ditinjstva, što će ostavit dubokog traga u njegovim pismama. Na tom, najlipšem salašu na svitu, ostio je svu punoću i pravi ritam života, i svu tu čaroliju sa salaša poneće sa sobom zauvik.

Osim dide Stipana, u to vrime je na salašu svoje momačke dane provodio i čovik koji je Zvonku u ditinjstvu bio pravi idol – **Antun Kukuruzar**, materin mlađi brat, njegov mlađi ujo, kojeg su svi iz milošte zvali Tonika. Ujo Tonika je najlipša uspomina iz tog vrimena. Al teško bolestan i tragično zaljubljen, on umire već u svojoj dvadeset drugoj godini, neposridno po rođenju sina. Zvonko mu je u znak neizmirne ljubavi i vične uspomine napiso i posvetio svoju najdražu pismu „Govori se da me varaš".

Drugi dida, po ocu, **Franjo**, bio je drukčiji. Živahne prirode, fijakerist po zanimanju, volio je, kako se to obično kaže život – pismu, ljude, mijanu.

Zvonkov baćo Stipan bio je kovač tj. potkivač. Otac Stipan je godinama pivo u somborskom „Bunjevačkom kolu", a kasnije i u horu KUD-a „Miroljub". Nana Maca, domaćica, bila je, ko i otac, vrlo muzikalna i od nje je Zvonko naučio dosta pisama.

U Somboru je završio osnovnu i upiso ekonomsku škulu. Baćo je želio da mu sin ima kako cigurno zanimanje. Al se Zvonko, još ko sridnjoškularac, zainteresovo za štogod sasvim drugo – za glumu, pa je ubrzo i dobio probni angažman u somborskom pozorištu. Daske koje život znače učinile su se nesuđenom ekonomisti važnijim od škule, tako da do poslidnje godine sridnjoškulskog obrazovanja nije izbijo iz somborskog Narodnog pozorišta. Velika je srića što je živio u gradu koji ima staro i ugledno pozorište, jel da njega nije bilo, najvirovatnije se najvažniji događaji u Zvonkovoj karijeri ne bi ni dogodili.

Za dvi godine provedene u pozorištu (1960/62), idući od epizodni i manji ka većim i ozbiljnijim glumačkim zadacima, Zvonko Bogdan konkuriše u subotičko Narodno pozorište di je 1962. godine primljen u klasu **Jelke Asić**, subotičke glumice i prvakinje subotičkog pozorišta. Nakon Subotice odlučiva svoju glumačku karijeru nastavit u Beogradu, na Pozorišnoj akademiji na koju se nije uspio upisat iz prvog pokušaja. Čekajuć narednu godinu za ponovni pokušaj upisa na Akademiju, otpočima svoju pivačku karijeru koja traje do današnji dana.

Pozorišno iskustvo je ostavilo priličan trag na njegov stil pivanja. Sugestivnost Zvonkovog pivanja, poslidica je u velikoj miri vrhunskog scenskog, pozorišnog načina pridstavljanja pisme.

Kad je došo u Beograd, više je znao o glumačkom zanatu i pozorišnoj umitnosti, neg o pravilnom pivanju i umitnosti pivanja. U pozorištu je iza sebe već imo izvesno iskustvo i škulovanje, dok je u ovom drugom bio pravi početnik. Tek u Beogradu svaća šta triba radit i započinje svoje muzičko i pivačko obrazovanje.

U Beogradu se oženio suprugom **Mirjanom** (**Kopunović**), Subotičankom. Dobili su i dvoje dice: **Sigmunda** (Subotica, 1974.), a potom i **Evelinu** (Beograd, 1976). U Muzičkoj škuli „Stanković" muzički se opismenio i učio solo pivanje. Kod **Bore Jankovića**, tadašnjeg korepetitora u profesionalnom folklornom ansamblu „Kolo", išo je na časove impostacije glasa. Ipak, najkorisnije i najvažnije obrazovanje i obavištenje o muziki uopšte, dobio je od klaviriste **Ladislava Baloga**. On mu je, nuz ostalo, držo i časove klavira, što mu je, u kasnijem zapisivačkom i kompozitorskom radu, tušta značilo.

Zvonko Bogdan je pripoznatljiv po svojem repertoaru vojvođanski, prija svega bunjevački pisama. Nike od nji je obradio, a nike komponovo. Ko niko drugi, Bunjevce je afirmiso i na nji skrenio pažnju upravo on, svojom pismom. Zato bi Bunjevci na svojoj ikoni tribali zapisat i ime Zvonka Bogdana, i to

svima razumljivim pismom: notama. Koliko je za svoj narod učinio, čini se da će se vidit tek kad pristane pivat, al i onda će ostat pisme.

Al, nike činjenice nam ne daju ić dalje, čvrsto i nesporno stoje prid nama: vojvođansku muziku je priporodio, učinio je popularnijom neg ikad, dao joj novu lipotu, sadržaj i zvuk, baš Zvonko Bogdan i tosvojim repertoarom, načinom interpretacije i svojim kompozitorskim dilom, naročito pismama u duhu bunjevačke muzičke tradicije. Njegov značaj se u tom smislu mož usporedit s **Markom Nešićom**, Novosađaninom, tamburaškim kompozitorom, čijom zaslugom je tamburaška muzika u Vojvodini, u prvim decenijama ovog vika, „započela svoj, do tada neotkriveni put" Mož se takođe usporedit i s legendarnim **Perom Tumbasom Hajom**, Subotičaninom, tamburašom, kapelnikom, aranžerom, pedagogom i kompozitorom.

On nije mogo pribolit rastanak s idiličnim ditinjstvom. Nikad se nije želio „urbanizovat", živit gradskim životom. Jedino ga je veza s ditinjstvom i salašom mogla motivisat. Odvojen od kuće, di god da je bio, putujuć po svitu, u mislima se uvik vraćo u ditinjstvo. Njegov kompozitorski rad potpuno je vezan za taj period života.

Slučaj je tio da prva komponovana pisma bude i jedna od njegovi najuspišniji - „Ej salaši, na severu Bačke". Desilo se to 16. februara 1971. godine, u autobusu. Putovo je iz Beograda za Sombor. Zimski, snižni vojvođanski krajolik, ispunjen izmaglicom i nepriglednom jednoličnom ravnicom, mirna i udobna vožnja, bili su, izgleda, pravi uslovi u kojima se, podsvisno i dugo pripravljana pisma o ditinjstvu i srušenom salašu, konačno rodila.

Zvonko Bogdan je, nesumnjivo, vrlo nadaren kompozitor. Njemu ne triba veće priznanje od onog da se njegove pisme, ne samo u Bačkoj, neg i mnogo dalje, pivaje ko - narodne!

Pisme moraje imat treću dimenziju, moraje bit prithodno doživljene.

Pri muzičkoj obradi pisama (narodni), Zvonko Bogdan se uvik držo onog izvornog i karakterističnog, izbigavajuć bilo kako muzičko nasilje. Uvik je polazio najprija od teksta, njegovog sadržaja i emocije, pa je tek onda nastajala melodija.

Zvonko Bogdan je zavolio pismu ko mali, nuz oca i mater, u vrime kad se inače po kućama mnogo više sviralo, pivalo i veselilo.

Ono osnovno, najvažnije, što je pono u profesiju pivača i kompozitora, pono je iz kuće. Te utiske, i duboko u svisti zabilužen glas stare bunjevačke pisme, kasnije je samo oživljavo, nigovo i prikazivo.

Za svaku umitnost, pa i za muziku, važi pravilo da se pravi umitnik rađa i biološki, i naslidno. Bez urođenog dara niko ništa ozbiljno u umitnosti nije postigo, bez obzira koliko marljiv bio.

O njegovoj veličini će se još tušta pisat, al je on cigurno jedan on najveći i najplodniji umitnika ovog podnedblja.

iz knjige „Život teče"
Ace Dogančića
T. B.

NASTAVLJAMO DIVAN O VINOVOJ LOZI

Načini orizivanja loze

Skoro svako vinogradarsko područje ima svoj način orizivanja, prilagođen sortimentu vinove loze, zemljišnim i klimatskim uslovima. Orizivanje je uglavnom kratko el mišovito, zavisno od broja okaca na lastaru koji se ostavljaje pri orizivanju.

Kratko orizivanje

Kratko orizivanje je način orizivanja pri kojem se na lastaru ostavi najviše pet okaca. Mož bit župsko (na kondire), krajinsko (orizivanje u glavu), kratko orizivanje na lepezi i kratko orizivanje na kordunicama. Kratko orizivanje na kordunici primenjiva se u špalirnim vinogradima, kad se radi o rodnijim sortama i sortama s težim grozdovima. Na kordunici se formiraje rodni čvorovi udaljeni oko 20 centi jedan od drugog. Oriziva se tako što su na svakom čvoru dva lastara orizana na dva okca, el donji lastar na dva okca, a gornji lastar na tri do pet okaca.

Mišovito orizivanje

Mišovito orizivanje je način orizivanje pri kojem se na čokotu posli orizivanje nalaze kondiri koji ne donose rod, el im nije svrha da donesu rod te godine, već da daju lozu koja će se orizivat iduće godine, i lukovi koji daju lastare koji donose rod. Postoji više načina mišovitog orizivanja.

Gijov jednogubi i Gijov dvogubi način orizivanja razlikuju se u broju kondira i lukova koji se nalaze na jednom čokotu posli orizivanja. Ako se na jednom čokotu nalaze luk i kondir radi se o jednogubom, a ako se na čokotu nakon orizivanja nalaze dva luka i dva kondira onda je to Gijov dvogubi način rizidbe. Loza iz kondira ne donosi rod već služi za orizivanje u idućoj godini. Naime, donji lastar koji je izbio na kondiru riže se opet na kondir (dva do pet okaca), a gornji lastar koji je izbio iz kondira riže se na luk (šest do deset okaca). Loza izbila iz luka koja je donela rod u orizivanja se odbaciva zajedno sa kompletnim lukom. Na kordunicama se nuz kratku primenjiva i mišovito orizivanje. Rodni čvorovi su međusobno udaljeni jedan od drugog trideset do četrdeset santimetara. Na jednom čvoru postoje kondir i luk, a luk se nalazi ispod kondira na rodnom čvoru. Pri orizivanju se kompletan luk sa lastarima odbaciva, a lastari iz kondira se orizivaje. Donji lastar iz kondira se riže na dva okca, a gornji lastar iz kondira se riže na luk sa većim el manjim brojem okaca (šest do deset) zavisno od sorte i jačine čokota.

Prihrana vinograda u proliće

Prihrana vinove loze azotnim đubrivima (Urea, AN) obavlja se kod prve obrade zemljišta, jel će najveći dio azota vinova loza iskorist do cvatanja. Priporučiva se dodat Urea 100 kg po hektaru (10 g/m^2), i još 100 do 150 kg po hektaru Amonijum nitrata (AN).

Prihrana se mož obavit u dva el tri navrata. U prvom slučaju polovinu unosimo početkom vegetacije, a drugu posli cvatanja. U drugom slučaju polovinu đubriva unosimo početkom vegetacije, četvrtinu posli cvatanja, i četvrtinu misec posli drugog prihranjivanja.

Uloga azota je u vegetativnom porastu i povećanju lisne površine, no ne smimo pritirat, jel prikomirna količina azota, pogotovo brez osnovnog jesenjeg đubrenja, izaziva osipanje cvatova, pojavu rehuljavosti grožđa, slabo dozrijavanje grožđa. Vina su slabijeg kvaliteta, imaje slabije izraženu aromu, teže se bistre, stabilizuju i čuvaje.

Nikola Ostrogonac dipl. ing
savitodavac PSS Subotica

KAKA ĆE BIT OVA GODINA PO PITANU EKONOMSKI PARAMETARA

2019: Godina recesije?

Zvanični ekonomski pokazatelji Italije u poslidnjem kvartalu prošle godinu bilu-že blagi pad, što na prvi ma ne zvuči zabrinjavajuće, al statistički gledano Italija je već u plićaku re-secije, a ništa bolje prognoze ne mogu očekivat ni druge evropske države, pa ni svitska ekonomija. Stanje u kojem je italijanska eko-nomija, ljude koji prate ekonoms-ka kretanja nije iznenadilo. I sam premijer **Đuzepe Konte** najavio je ovaki scenario.

Opšte stanje je tako da se EU tržište vraća bolnim koracima iz 2012. i 2013. godine kad se svitska ekonomija oporavljala od recesije nastale 2007/2008., sa zebnjom, da bi nalet ovog „cunamija" mogo bit daleko razorniji po svitsku eko-nomiju. Šta se dešava i šta može-mo očekivat? Slabljenje trgovinske razmine u svitu poslidica je sve zategnutiji odnosa Sjedinjeni Ame-rički Država i Kine. Čak ni eko-nomski odnosi evropski ekonomi-ja i SAD-a nisu u idealnom stanju. Aktuelna administracija u Vašing-tonu već je uvela niz restriktivni mira u odnosu na EU, a ne triba zaboravit ni da je Rusija, ko eko-nomija u usponu pod sankcijama EU, SAD i još određeni zemalja.

Kompleksna situacija na kraju proizvede jedino jednostavnu bo-jazan za običnog čovika koja se og-leda u svakom aspektu života. Stra od ekonomskog kolapsa s posli-di-ca koje je zdravo teško pridvidit, kamoli iznać rišenje. Kako se od-nosi med državama sve više milita-rizuju, a prigovara se snagom oružja, neizvisno je pridviđat kako bi se eventualna ponovljena recesi-ja tretirala globalno, jel svit iz 2008. nije svit u 2019. Poteškoće s koji-ma se susriće EU ne nalaze svoj zadovoljavajući epilog, pa se dek-larativno krpljenje problema opara na prvom ćošku, jača nezadovolj-stvo građana i žal za nacionalnim valutama ko i povratku na nacio-nalni suverenitet, koji je prithodio projektu EU. Sve se to ocrtava i na najjačoj ekonomiji EU – Nemač-koj, koja za ovu godinu pridviđa ekonomski rast od svega 1%. Što znači da bi 2020. Nemačka, ko vodeća ekonomija Evrope, već mogla bit u situaciji u kojoj je tre-nutno Italija. To jest da u promili-ma uđe u recesiju. To bi imalo sa-mo negativne poslidice po manje, zavisne ekonomije država članica, a bio bi i dodatni udarac i ovako poljuljanom projektu jedinstvene Evrope u kojoj svi rade,

Nemačka prosperira, a Brisel kreira propise. Samim tim i eko-nomski ambijent za poslovanje u kojem se pobidnik zna unaprid. U susrit toj ekonomskoj oluji koji mnogi svitski ekonomisti kažu već naziru, najavljiva se spajanje „Doj-če banke" i „Alians grupe", dvi naj-veće finansijske kuće u Nemačkoj, za čiji brak su prognoze generalno loše, jel pridstavlja iznuđen potez prid nedaćama koje, čini se, više nije moguće ni odugovlačit.

Ono što mali čovik u svemu tom mož uradit je pratit krećanje cine zlata i srebra i spram ti krećanja povlačit svoje ograničene finansi-jske poteze na tržištu plemeniti metala. Iskustvo veli da u živom pisku najgore prođu oni koji se najviše otimaje, a kake-take šanse ostaju onima koji smireno traže strategiju izlaska iz nezavidne situacije. Postoje i najave da bi in-ternacionalna valuta mogla bit jedino realistično rišenje posli sce-narija koji najavljiva ne samo itali-janska ekonomija, već i mnoge druge u svitu.

T. K. M.

SOJA – GLICINE MAX-FABACEA

Važni proteini

Soja je poriklom iz Kine i jedna je od glavni i osnovni namirnica u ovoj zemlji, nuz pirinč, pšenicu, ječam i proso. O ovoj biljki postoje zapisi još od prija 3.000 godina, a tek se početkom nove ere počela širit, prvo prema Koreji, a potom i u Japan. U 18. viku, nuz razvoj prikomorskog saobraćaja soja se pojavljiva i u Evropi i Ameriki. Nakon Amerike, ona se širi po cilom svitu i zauzima značajno misto u poljoprivredi. Ona je bila i rana na svemirskim letilicama, a 1996. godine se prvi put pojavila genetski modifikovana soja.

U zrnu soje se nalaze sojini proteini koji su zdravo hranljivi, kako za stoku tako i za čeljad. Ovi proteini sadrže esencijalne aminokiseline. Soja sadrži veliku količinu ulja koje nije toliko kvalitetno ko maslinovo, suncokretovo..., pošto sadrži zadravo tušta oleinske kiseline. Nuz ulje, u soji se nalaze izoflavonoidi, fitosteroli, saponini, fitinska kiselina. Sve ove supstance pozitivno diluju na ljudski organizam. Ona sadrži masti, ugljene hidrate, vitamine, od koji najviše B-6 i E, a siromašna je vitaminom C.

Soja je bogata gvožđom, ima ga više neg meso. Sadrži fosfor, kalijum, magnezijum, ne sadrži uopšte natrijum, pa je dobra sa srčane bolesnike. Soja sadrži vlakna koja su rastvorljiva u vodi, pa tako reguliše rad organa za varenje. Najbogatija je fitosterolima.

Postoji velik broj proizvoda koji se prave od soje, a koristi se u prehrambenoj industriji, u industriji gume, boja, lakova, lipila i u farmaceutskoj industriji. Postala je popularna za proizvodnju biodizela.

Soja se danas gaji u 35 zemalja u svitu, najveći proizvođači su SAD, Kina i Argentina.

Likovita svojstva soje

Soja je dobra kod menopauze el u menopauzi kod žena, te kod problema u menstrualnom ciklusu. Reguliše nivo estrogena, pa time reguliše ove probleme, a redovnim korišćenjom proizvoda od soje ublažavaje se problemi u menopauzi.

Zdravo je dobra i kod kancerogeni bolesti, pošto spričava nike vrste raka, ko što su rak dojke, prostate, pluća, debelog criva.

Takođe, dobra je kod kardiovaskularni oboljenja pošto fitosteroli iz soje poboljšavaje zdravlje srca i srčani arterija. Smanjiva nivo triglicerida koji uzrokuju začepljenje krvni sudova.

Soja je dobra kod osteoporoze, jel sojin protein ne dozvoljava izbacivanje kalcijuma iz organizma putom mokraće, pa dolazi do poboljšanja gustine kostivi. Kod bolesti bubriga tribalo bi meso zaminit sojom.

Proizvodi od soje

Sojino mliko

Koristi se ko zamina za ostala mlika kod slideći slučajova: netolerancija na laktozu, alergije, ekcemi i dermatitis koji se javljaje od kravljeg mlika, visok nivo holesterola, osteoporoza, menopauza, menstrualne tegobe.

Sojino mliko ne sadrži lektozu (mlični šećer) i kazein (mlični protein) koji mogu izazvat alergiju i holesterol.

Pripravljanje sojinog mlika u kućnim uslovima: potopi se sojino zrno u vodi, samelje se, dobijena kaša se kuva, nakon kuvanja se procidi. Koristi se samo tečnost, a balast el tvrd dio se baca.

Tofu – sojin sir

Naziv tofu potiče naravno iz japanskog i u privodu znači „meso brez kostivi". To je sojin sir koji se dobija koagulacijom – zgrušavanjom sojinog mlika, nuz dodavanje kalijumove soli. Tofu sir podsića na takozvani švapski sir. Zbog lake svarljivosti i neutralnog ukusa lipo se kombinuje i sa slanim i slatkim ilima.

Tofu sir se priporučiva kod slideći bolesti: tegoba u menopauzi, ateroskleroze i kardiovaskularni bolesti, osteoporoze, raka, naročito dojke, prostate i debelog criva.

Sojina pašteta

Pravi se od kuvani zrna soje na slideći način: zrno soje se potapa 12-24 sata u vodu, minja se voda na par sati da bi se lakše odstranila sojina opna, zrno se kuva, kad je kuvano zrno se melje.

Sojino ulje

Sadrži poluzasićene masne kiseline koje smanjivaje nivo holesterola u krvi. Bogato je esencijalnim masnim kiselinama – linolinskom i omega 3 masnim kiselinama.

Sojino ulje se priporučiva za slideće bolesti: povećan nivo masti – holesterola u krvi, tromboza, ateroskleroza, srčane bolesti.

Sojin lecitin

Lecitin je fosfolipid koji nastaje kombinovanjom različiti aminokiselina – stearinske, palmitinske, oleinske sa holinom (holin je u vodi rastvoran esencijalni nutrijent, obično se svrstava u B-kompleks vitamina) i fosfornom kiselinom. Dobija se industrijski.

Soja je najbolji i najbogatiji izvor lecitina. Naše tilo mož stvorit lecitin, a najviše ga ima u ćelijama jetre i u nervnim ćelijama.

Nema dovoljno naučni dokaza, što je šteta zbog svi dobri svojstava same soje, al se sojin lecitin tušta koristi u slideći slučajovima: za smanjenje nivoa holesterola, kod bolesti jetre, razni poremećaja nervnog sistema, uključujuć i depresiju.

U kulinarstvu se sojin lecitin koristi za pripravljanje slatki i slani ila, ko dodatak slanim namazima, el slatkim filovima za kolače.

Eva Kovač Pečkai

GODIŠNJA SKUPŠTINA KONJIČKOG KLUBA „BAČKA”

Derbi i ove godine u Subotici

U četvrtak, 21. februara, u sali „Miraž”, održana je godišnja skupština Konjičkog kluba „Bačka”. Kako je to već i običaj, prvi dio je proteko u radnoj atmosferi. Bila je to prilika da rukovodstvo Kluba, na čelu s pridsidnikom **Miodragom Zagorcom**, podnese izvještaj o radu, al i da se pridstavi plan trka za 2019. godinu.

Kako je istako Zagorac, protekla sezona je bila dobra za KK „Bačka” koji je bio domaćin u osam trkački dana, nuz završne trke revijalnog karaktera. Med osam kasački okupljanja izdvojilo se nikoliko izuzetni, poput za Suboticu tradicionalni trka „Dužijanca”, „Subotička milja”, „Trka Grada Subotice”, a na severu Bačke su održane i sve tri trke iz „Derbi” grupe.

Planovi za novu sezonu koja počima u aprilu otkrivaje da će u „Bačkoj” uspit zadržat nivo od osam trkački dana, da će bit nastavljena tradicija održavanja najpoznatiji trka, al i da će ovaj klub bit i u 2019. godini domaćin najvažnije trke u karijeri svakog kasača – „Derbija”.

U drugom, svečanom dilu, podiljena su priznanja za najbolje članove KK „Bačka” u više kategorije, a nisu zaboravljeni ni svi oni koji su na niki način pomogli održavanje trka u 2018. godini, odnosno oni koji daju doprinos razvoju konjičkog kasačkog sporta.

Med dvogodim kasačima prvo misto zauzelo je grlo **San Siro**, drugo **Morena Lobel**, a treće **Liktor Crown**. Kod trogodaca je poredak slideći: **Alfa Varenne, Silverado, Destro Ferm**, a kod četvorogodi kasača **Iago d' Amore, Flekica, Angela**. Najbolje starije grlo je **Nadir Three**, slide **Ragi Cocks** i **Pan Keč**. Najbolji trener je **Branislav Mukić**, isprid **Nikole Poljakovića** i **Antuna Horvatskog**, najbolji vozač je **Josip Gabrić**, isprid **Branislava Mukića** i **Stane Pejić Tukuljac**. Na rang-listi vlasnika prvi je **Petar Žužić**, a slide **Pavle Crnković** i **Antun Horvatski**, a kod odgajivača **Branislav Mukić** isprid **Lazara Balaževića** i **Josipa Stantića**.

Miodrag Zagorac i Boris Milodanović

Goran Matković i Petar Žužić

Dodiljene su na kraju i dvi posebne nagrade. Uvedeno je novo priznanje, za najboljeg mladog vozača, a ono je očlo u ruke **Borisa Milodanovića**. Posebno priznanje zaslužio je **Mitja Kos**, sudija iz Slovenije, koji je, kako sam kaže, pomogo da se napravi i nikoliko koraka naprid po ovom pitanju.

– Samim tim što imamo najveći broj trkačkih dana, ali i uz činjenicu da kvalitet nije izostao, proteklu sezonu možemo prihvatiti kao uspešnu. Kruna sezone bio je „Derbi”, atmosfera je bila na zavidnom nivou, posećenost je bila dobra. To je parametar koji će dati snagu našem timu da i dalje dobro radi – ističe Zagorac.

Med nagrađenima je bilo dosta mladi trenera, vozača. Možda je i iznenađenje bilo što Branislav Mukić posli dužeg vrimena nije bio najbolji vozač.

– Treba malo afirmisati te mlađe trenere i vozače. Mora im se dati neki motiv. Mnogi pokušaju, pa se brzo razočaraju. Zato treba nagraditi svaki uspeh i podržati ih. To ih može motivisati za dalji rad. Što se Mukića tiče, ne može da ne bude iznenađenje. On je devetnaest godina zaredom bio šampion države, samim tim i Kluba. Ovo je, ipak, samo sport, i iznenađenja su moguća.

Nova sezona počinje uskoro, a prema Zagorcu, važno je što neće bit smanjenja ponude ljubiteljima kasača.

– U odnosu na stanje konjičkog sporta u zemlji dičimo se time što smo zadržali isti broj trkačkih dana, dok je većina smanjila kasačka okupljanja. Nešto ranije počinje sezona, poštovali smo verske praznike u aprilu, tako da je 14. aprila prvi trkački dan. Najviše pažnje će, pored tradicionalnih trka, privući sigurno i „Derbi”. On će i ove godine biti održan u Subotici. Na žalost, ostali veći centri to trenutno nisu u prilici da organizuju.

N. S.

PROGRAM TRKA

Početak sezone zakazan je za 14. aprila, kad će bit održan trkački dan simboličnog naziva „Otvaranje sezone”. Drugi trkački dan je 26. maja, a treći 30. juna. Tad će najzvučnije trke bit „Subotička milja” i „Probni Derbi”. U julu će bit održana dva trkačka dana „Dužijance”, u subotu i nedilju, 27. i 28. jula, a za 18. avgust je zakazan „Derbi”. Sedmi trkači dan je 15. septembra, a osmi, 13. oktobra, biće u znaku „Trke Grada Subotice” i „Revanš Derbija”. Sezonu zaključiva revijalna klupska trka, a planirana je za 3. novembar.

U SUBOTICI PO TRINAJSTI PUT URUČENE NAGRADE SPORTISTIMA – MEDALJA „LAJOŠA VERMEŠA”

Štefanek ponovo najbolji

Srebrna medalja sa Prvenstva svita održanog krajom prošle godine u Budimpešti, a koju je osvojio rvač „Spartaka” **Davor Štefanek**, bila je najbolja preporuka za 30 članova žirija u akciji Medalja „Lajoša Vermeša” da baš ovom sportiti dodile navridnije priznanje u akciji koje je doživilo svoje trinajsto izdanje. Svečano uručenje nagrada održano je u ponediljak, 18. februara, a bila je to prilika da se prisutnima, al i ljubiteljima sporta u Subotici putom medija, pridstavi desetoro najbolji sportista u apsolutnoj kategoriji. Oni koji su rezultatima obilužili 2018. godini su nagrađeni, baš ko i najbolji klub, a tradicionalno je dodiljeno i priznanje za sportski podvig godine.

Štefaneku je ovo četvrti put u karijeri, a treći put zaredom, da dobija ovo vridno priznanje.

– Nekako su mi najdraža priznanja koja dobijam u Subotici, jer je to moj grad. Drago mi je što sam ponovo najbolji, ali bih voleo da me uskoro zamene i neki od mlađih sportista koji se već ističu u Subotici, pre svih Tamaš Kajdoči, Andrej Barna, Leona Rogić... Hvala i mojim saradnicima u Sportskom savezu Srbije koji su mi omogućili da se pripremim za Svetsko prvenstvo i da pokažem da sam i dalje među najboljim rvačima sveta. Želja mi je da se od aktivnog rvanja oprostim na Olimpijskim igrama u Tokiju, ali i da svima donesem još radosti kao sportista. Plan je potom da se posvetim sportskom radu, a kasnije i trenerskom poslu. Najviše bih voleo da budem trener svom sinu Matiji – istako je, izmed ostalog, Štefanek, inače i pridsidnik Sportskog saveza Srbije.

Medalje „Lajoša Vermeša” su dobili i **Tamaš Kajdoči** (Klub dizača tegova Spartak) na drugom i **Andrej Barna** (Plivački klub „Spartak”) na trećem mistu. Ko i raniji godina sportisti koji su ostvarili plasman od 4. do 10. mista nagrađeni su Vermešovim plaketama. Četvrto misto dile **Violeta Slović** (Ženski fudbalski klub „Spartak”) i **Leona Rogić** (Klizački klub „Spartak”), a peti je **Nemanja Ćalasan** (Fudbalski klub „Spartak ŽK”). Na šestom mistu se nalaze **Nora Bognar** (Planinarski klub „Spartak”) i **Ervin Rožnjik** (Klub dizača tegova „Spartak”), sedmi je **Danilo Dulić** (Plivački klub „Spartak”), osmi **Miljan Milović** (Muški odbojkaški klub „Spartak”), dok deveto misto dile **Nikola Sedlak** (Šah klub „Spartak”) i **Stefan Kostadinović** (Stonoteniski klub „Spartak”). Na desetom mistu se nalazi **Uroš Kojadinović** (Rukometni klub „Spartak”).

Davor Štefanek

Najbolji klub je **Ženski fudbalski klub „Spartak”**, a priznanje za sportski podvig godine, koje od 2019. godine nosi ime po nedavno priminilom stonoteniseru Spartaka **Luki Andrašiću**, inače i dvostrukom osvajaču ove nagrade, zaslužio ga je talentovani fudbaler **Vanja Zvekanov** koji je, nuz ogroman talenat i još veću upornost, pronašo put do italijanske „Đenove”.

– Zahvaljujem se svima onima koji su nam dali do značaja i naše rezultate prepoznali bitnim za Suboticu. Na terenu su se devojke i stručni štab potrudili da budu najbolji, a ove godine je to i prepoznato od strane više organizacija. Tako smo proglašeni za najbolji klub Fudbalskog saveza Vojvodine, za najbolji klub u Subotici u okviru akcije Sportista godine, a sada i u akciji Medalja „Lajoša Vermeša” – kazo je **Zoran Arsić**, pridsidnik ŽFK „Spartak”.

Akciju organizuje Sportsko-rekreativno udruženje „Vermeš 1860” na čelu sa sportskim novinarom **Nikolom Stantićom**, nuz podršku Sportskog saveza Subotice, Grada Subotice, prijatelja i sponzora..., a i nuz podršku **Mihalja Vermeša**, unuka Lajoša Vermeša, te medijsku podršku „Novih Subotičkih novina”.

N. S.

ČESTITKE NAGRAĐENIM SPORTISTIMA

Prisutnim sportistima je na vridnim rezultatima čestito Dejan Vuković, generalni sekretar Sportskog saveza Subotice, koji je dodo:

– Drago mi je da je u Subotici u 2018. godini bilo mnogo sportista koji su se istakli svojim rezultatima. Posebnu draž ovoj akciji daje i činjenica da se nagrađuje samo deset najboljih koji su ostavili poseban trag u protekloj godini. Vredna je ovo akcija, zato treba i čestitati i Sportsko-rekreativnom udruženju „Vermeš 1860” i sportskom novinaru Nikoli Stantiću koji organizuje ovu manifestaciju, a koja, opet, čuva sećanje na velikog Lajoša Vermeša.

Dejan Vuković

Horoskop za mart

Poso: Ambicije koje duže vrijeme ne uspivate ostvarit, počinjate doživljavat ko nametnute sa strane. Situacija puna izazova je ipak većim dilom plod vašeg rada i ciljova koje ste sebi zacrtali. Poradite na međuljudskim odnosima u vašem radnom okruženju, jel i na tom polju trpite poraze.
Ljubav: Jednom izraženo neslaganje oko stvari za koje je vaša voljena osoba virovala da postoji konsenzus, moglo bi ugrozit tušta više neg što se u trenutku čini. Budite oprezni u izjavama.
Zdravlje: Vrtoglavice i migrene mnogim pripadnicima ovog znaka biće čest pratilac.

Poso: Prid vama je uspostavljanje važni veza koje će vam pomoć lakše savladat pripreke nagomilane vašom tvrdoglavošću da sve rišite sami, iako to u društvu di je sve organizovano, nije uvik moguće. Poradite i na prioritetima.
Ljubav: Ulažete velike napore da povratite stari plamen u vezi koja nije ko prija. Vrime donosi promine kojima se često ne želimo prilagodit el od njega tražimo nemoguće.
Zdravlje: Pojačajte imunitet, da bi izbigli kasnije komplikacije.

Poso: Imate dobre šanse zaokružit jedan period koji duže vrime vučete za sobom. U tom procesu, jasnije ste uspili vidit i sebe i druge. Ovo iskustvo doneće vam blagodeti onoliko koliko budete u stanju izvuć pouke iz njega.
Ljubav: Idilični odnosi se često sminjivaje besmislenim svađama, što vas deprimira i navodi na razmišljanje. Ne ostavljajte te zaključke za sebe, vrimenom bi vas mogli zarobit u ozbiljne zablude.
Zdravlje: Uglavnom stabilno.

Poso: Pokažite više povirenja ljudima koji su s vama u istom poslu, vaša sumnjičavost i svaki dobronamiran gest ne mož bit uvik osnovan. Čeka vas period delimični uspiha, al pokušajte pronać zadovoljstvo u svemu što radite.
Ljubav: Spadate u red ljudi koji idealizuje voljenu osobu i kad to baš i ne zasluživa. Vaša projekcija idealnog partnera živiće, međutim, onoliko dugo dok ne budete spremni pogledat kroz očale stvarnosti.
Zdravlje: Bićete skloni gubljenju kila.

Poso: Velik ste entuzijasta kad sebe pripoznate u planovima osobe u koju imate povirenja. Period prid vama će mnoge od vas metnit u poziciju da će vam ovo bit i jedina opcija. Ovo je loš period za inicijative, al dobar za saradnju sa drugima.
Ljubav: Velikodušno poklanjate svoje vrime i ne štedite svoje emocije, al oni koji se o to ogriše ritko dobiju drugu priliku. Ovo nije lak period za vaš znak, budite oprezni, al ostanite optimisti.
Zdravlje: Čuvajte se stresa.

Poso: Marljivo radite slideć uputstva nadređeni, međutim, sve manje nalazite sebe u tim aktivnostima. Iako ne slovite za naročito kreativnu osobu, vi ipak niste ni osoba bez ideja. Ono što uvidite ko svoju šansu, realizujte u ovom periodu.
Ljubav: Tražite od partnera ono što ne nalazite ko svoju osobinu, i kad vam se to prigovori, loše reagujete. Potrudite se da umisto taki reakcija razvijete fleksibilnost u vezi.
Zdravlje: Zdravlje kože bi vam moglo bit ugroženo, vašom nepažnjom el nezgodom.

Poso: Odluke koje budete donosili u ovom periodu, nose u sebi tendenciju postanu dugoročne. Iako vam se određeni aspekti isti mogu učinit trivijalnim, budite oprezni kako ćete formulisat svoje ciljove, a još više, kako ćete dilovat u skladu s tim.
Ljubav: Imate ridak potencijal učinit situaciju boljom kad se čini da je sve upropašćeno, i tako sebe spasete iz neprijatne situacije. Ovo, međutim, nije idealan način da sebi kupujete samopoštivanje, nakon učinjene pogriške.
Zdravlje: Čuvajte se infekcija.

Poso: Odnos koji imate prema ljudima od koji očekivate pomoć, morate reformisat u što skorijem roku. Da bi te pomoći bilo, vi se morate pokazat u jednom novom svitlu koje će vas pridstavit vridnim truda. Nesporazumi od ranije često će vam zadavat nevolje.
Ljubav: U periodu ste kad vam se čini da idealniji odnos nije moguć, a opet sve je to na krhkim nogama. Sujeta voljene osobe vam mož pokazat slabosti koje postoje u vezi.
Zdravlje: Izbigavajte rizičan način ishrane.

Poso: Istrajnost je dobra osobina dok daje rezultate el bar dok ste uvireni da ste na pravom putu. Vi, međutim, imate problema s obadvi stvari i morate se organizovat tako da vaš rad počne činit dobro vama, a ne samo drugima.
Ljubav: Dilite sve u vezi, to vas čini pouzdanim partnerom na duge staze. Međutim, nije uvik to osobina koju vaš partner traži. Mnoge od vas će ovaki odnos navest na razmišljanje.
Zdravlje: Više se krećite.

Poso: Idete glavom kroz zid, pokušavajuć prominit shvaćanje ljudi o idejama koje imate. Dešava se često da želja za opšte dobro ne bude pripoznata, to vas, međutim, ne bi tribalo obeshrabrit. Pokušajte svoj cilj ostvarit na način prihvatljiv drugima.
Ljubav: Odlažete u nedogled rišavanje stvari koje moraje bit iznete na čistinu. Vaša voljena osoba možda nema toliko rišenosti za to, al vi ćete je morat nać.
Zdravlje: Izbigavajte stresne situacije.

Poso: Imate šanse nadmašit sebe u gotovo svim aspektima poslovnog angažovanja. To ipak ne bi smio bit razlog da u tom nastojanju ne vidite jasne granice vaši sposobnosti, pa i tuđi obaveza. Počnite samo ono što se da završit.
Ljubav: Odluke koje ćete donet po pitanju budućnosti vaše veze el braka u ovom period uglavnom se neće realizovat kako ste tili. To opet ne znači i priporučeno pripuštanje slučaju svega što se dešava.
Zdravlje: Smanjite unos masti.

Poso: Pridano radite na zadacima koji su prid vama, a niste virovatno ni svisni koliko više možete postignit jednostavnom prominom u razmišljanju. Prija svega o sebi i onom što možete postignit.
Ljubav: Odredite misto i vrime kad ćete nesporazume u odnosu s partnerom dovest u red. Neprijatne situacije razmirica vam se mogu desit u suprotnom na mistima di najmanje želite bilo šta slično.
Zdravlje: Ne zapostavljajte unošenje dovoljno tečnosti.

T. K. M.

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

350 dinara

1.500 dinara

Knjige u izdanju Bunjevačkog informativnog centra možte naručit na telefon 024/523-505, po navedenim cinama i nuz poštanske troškove.

ODRŽANA GODIŠNJA SKUPŠTINA BKC „BAJMOK”

Pokornić počasni pridsidnik

U subotu, 2. marta, Bunjevački kulturni centar „Bajmok” održo je Godišnju skupštinu, a ko dvi najvažnije tačke Dnevnog reda izdvojile su se Izvištaj za prithodni pet godina i Plan rada za naredne četri godine. Da je tušta posla urađeno, potvrdio je i **Branko Pokornić**, koji je na pridlog članova Centra izabran za počasnog pridsidnika, dok će nov pridsidnik bit izabran na sidnici koja je zakazana za 12. mart. Priko 70 manifestacija za pet godina realizovano je u ovom Centru, što ide u prilog činjenici da će novo rukovodstvo imat šta radit i u narednom periodu.

– Sve je odrađeno onako kako je i planirano, finansijski ispraćeno kako triba, da ni jednog trenutka ne zapadnemo u bilo kake poteškoće kad su u pitanju sridstva i njevo pravdanje. Mislim da je to jedan ozbiljan pristup u realizaciji zadataka kojim smo pokazali veliku odgovornost svi zajedno. Radili smo jedinstveno, ljudi su bili angažovani na realizaciji poslova i zadataka i nije bilo turbulencija med nama, već samo timski rad. U to ime zafaljivam se svima onima koji su mi pomogli da, ko prvom med jednakima, svaki projekat bude realizovan onako kako je zamišljen – kazo je Pokornić posli sidnice, te dodo da od novog tima u BKC očekiva da pronađu sebe u radu Centra.

– Uvik kažem da je svako čeljade upotribljivo, al ga triba metnit na pravo misto. Novo rukovodstvo mora međusobno dobro komunicirat, dogovarat se ko će šta odrađivat i vodit. Samim tim doće do još većeg kvaliteta u radu Centra. Posebno će morat vodit računa o onom po čemu smo pripoznatljivi – naglašava počasni pridsidnik BKC „Bajmok” koji, kako divani, ostavlja tušta obaveza u radu za nov tim, koji će se morat proširivat, dogradivat i ugrađivat svoja viđenja kako bi povećali obim manifestacija i podigli njev nivo.

– S druge strane, ostavljam njim čiste račune, sa sridstvima koja se mogu koristit za ono što slidi, počev od izložbe za Uskrs, Vodenog ponediljka, blagoslova mladog žita na Svetog Marka. Nuz to, u Centru postoje i programi rada za svaku manifestaciju i realizaciju projekta. Kad to imate, tribalo bi da sve bude puno lakše – zaključiva Pokornić.

Pokornić će, ko počasni pridsidnik, i dalje bit dio BKC. Pomoće novom rukovodstvu svojim znanjom i iskustvom. Velik poso osto je iza njeg, a od novog pridsidnika članovi BKC očekivaje jednako ozbiljan pristup u radu, kako bi tradicionalne manifestacije i dalje bile pripoznate od strane positilaca i gostivi.

N. S.

U SKLOPU PROJEKTA „UPOZNAJMO NAŠE SELO” ODRŽANA RADIONICA:

„Bunjevačko prelo”

Poslidnjeg petka u februaru, članovi Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmok” bili su gosti svojim najmlađim meštanima u Pridškulskoj ustanovi „Naša radost”. Kako kažu vaspitačice, u sklopu projekta „Upoznajmo naše selo”, od BKC tražile su pomoć i poziv u zabavište kako bi dica naučila štogod o prelu, ko običaju, al i jednom od praznika Bunjevaca.

– Ovo je jedna u nizu radionica u kojoj nam je cilj da uradimo nešto drugačije i što deci prija. Važno je da oni upoznaju svoju okolinu na kreativan način gde i sami učestvuju – objašnjava **Mira Vuković**, vaspitačica PU „Naša radost” u Bajmoku.

Članovi BKC „Bajmok” pokušali su dici što zanimljivije i jednostavnije objasnit sve ono što je vezano za prelo, al i kadgodašnji život Bunjevaca. Od salaša, činjenice da na njima nije bilo struje, priko pripovitke o zdravom životu u težim uslovima neg danas. Bila je to prilika da dica vide da se vuna koristila za izradu odiće, a najaktivniji su bili u sigri i opravljanju sigračaka od prirodni materijala. Učestvovali su i u čišćenju krumpira za krumpiraču, al i zakuvavanju kruva u naćvama. Radionica u kojoj su pokazala interesovanje i s voljom radila, dici je prošla u uživanju.

– Da bi mogli približit i mlađoj populaciji sve ono što je kulturna baština Bunjevaca moramo počet upravo odaleg i pratiti ji kroz školu i izborni predmet bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture. Ako i mi sve to budemo radili s voljom, ko što su nam danas ode dica pokazala, sigurno je da će bit oni koji će nas jednog dana zaminit, i radit ono što smo i mi od naši pridaka naslidili – kazo je tom prilikom **Branko Pokornić**, pridsidnik BKC „Bajmok”.

Za mališanima je već nikoliko uspišni radionica, očekiva ji još nikoliko do raspusta, a svakako da ćemo ji kroz „Bunjevačke novine” propratit i za Vodeni ponediljak, na radionici koja će bit organizovana tim povodom.

N. S.

Nataši Stantić
Nevenki Bašić Palković